

Uutisia!

Uutismediakasvatuksen 60-vuotisjuhlalehti

LÖYDÄ OMA JUTTUSI

TAMMIKUU 2024

Millaista on uutisarki Tiktokissa? SIVU 4

Mediakasvatustehtäviä ja uutispuuhaa

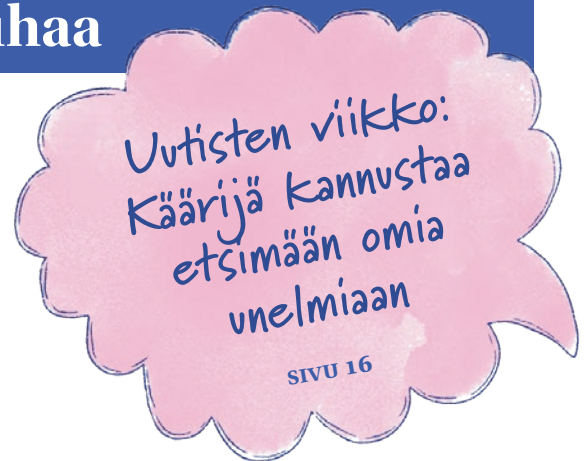

SIVU 10

Suosikkipaikka
päikyssä ja muut
mediakasvatusprojektit

Opettaja ja oppilaat
yhteishaastattelussa SIVU 8

Uutisten viikko:
Käärijä kannustaa
etsimään omia
vnelmiaan

SIVU 16

Tuomas Kaseva ja medialukutaidon uudet teesit

SIVU 18

1964–2024

MEDIA-60
KASVATUS
UUTISMEDIAN LIITTO

HERÄTÄ INNOSTUS JOURNALISMIIN

*Mitä
toimituksessa
tapahtuu?*

*Missä
kulkevat
median rajat?*

*Millaista on
journalismi
somessa?*

*Miten
juttutyypit
muuttuvat?*

*Mihin
journalismia
tarvitaan?*

SISÄLLYS

NUORTEN MEDIA-ARKI

- 4 Millaista on uutisarki Tiktokissa?
- 6 KOLUMNI: "Tiktokista kannattaa kiinnostua"

MEDIKASVATUSTA KOULUSSA JA TOIMITUKSISSA

- 8 HAASTATTELU: Journalismikasvatus opettajan ja oppilaiden silmin
- 10 Mediakasvatusideoita uutismedioista

UUTISTEN VIIKKO

- 16 Uutisten viikon keulahahmo Käärjä kannustaa nuoria olemaan omia itsejään

60 VUOTTA MEDIKASVATUSTA, MIHIN SEURAAVAKSI?

- 18 Tuomas Kasevan medialukutaidon uudet teesit
- 20 POIMINNAT: Uutismedian mediakasvatusta tarvitaan, Lisää tajua Tiktokista
- 21 KOLUMNI: "Väärä tieto murentaa demokratiaa"

TUTUSTU UUTISMEDIAAN

- 23 Uutismedian liiton terveiset kouluihin
- 24 KARTTA: 231 Uutismediaa ympäri Suomen

TEHTÄVÄT JA PUUHAT

- 28 Tehtävinkkejä mediakasvatukseen
- 30 Uutispuuhat

Tämä on Uutismedian liiton mediakasvatustoiminnan vuoden 2024 juhlehti.

Päätöimittäjä: Hanna Romppainen

Taitto ja graafinen suunnittelu: Elina Kuismin

Lehden sisällöt: Mari Uusivirta, Elina Kuismin, Hanna Romppainen, Susanna Ahonen ja Uutismedian liiton tiimi

Kuvitukset: Venla Vaattovaara, Annukka Mäkijärvi ja Terese Bast

Valokuvat: Timo Heikkala, Jenna Lehtonen ja Uutismedian liiton jäsenmediat

Paino: Sanoma Manu, Tampere

Julkaisija: Uutismedian liiton mediakasvatustoiminta, 2024.

Uutismedian liitto, Eteläranta 10, 00130 Helsinki.

Tämän lehden tuottamiseen on käytetty Kopioston keräämiä kopiointikorvauksia.

Pääkirjoitus

HANNA ROMPPAINEN

Opettaja, journalismi tarvitsee sinua

Suomessa sanomalehdet ja koulut ovat tehneet poikkeuksellisen pitkään yhteistyötä. Sanomalehti opetuksessa -toiminta alkoi 60 vuotta sitten, ja on jatkunut kolmanneksi pisimpään maailmassa. Tätä juhlistaa myös tämä juhluvuoden lehti.

Alusta saakka koulut ja toimitukset ovat olleet yhteisellä asialla: kasvattamassa kriittisiä ja aktiivisia lukijoita sekä innostamassa lapsia ja nuoria uutismedian pariin. Mediankäyttö ja -ympäristö on vuosien aikana mullistunut. Printtisanomalehti kuuluu aiempaa harvemman kodin aamiaispöytään, ja nuoret kohtaavat uutismedian sisältöjä valtaosin sosiaalisessa mediassa. Ydinasiat ovat kuitenkin pysyneet varsin samoina: journalismin ja luotettavan tiedon merkitys ovat edelleen tekemisen keskiössä, ehkä merkityksellisempinä kuin koskaan.

Työllä on ollut jälkensä. Suomalaiset ovat tutkitusti maailman medialukutaitoisinta kansaa, ja myös luottamus journalistiseen mediaan on suurta. Laadukkaalla media- ja journalismikasvatuksella on tässä merkittävä roolinsa. Sitä Suomessa tekee laaja joukko toimijoita, uutismediat yhtenä tärkeänä muiden joukossa.

TÄMÄ LEHTI tarjoaa kurkistuksen journalismikasvatuksen ajankohtaisiin teemoihin. Pääsemme sekä kouluihin että toimituksiin - ja pureudumme myös nuorten media-arkeen. Lehdessä on myös mediakasvatuksellisia tehtävinkkejä, ja se on kätevä työkalu hyödynnettäväksi kouluissa, esimerkiksi Uutisten viikolla.

Journalismi ei ole lapsille ja nuorille itsestään selvän tuttua vaan päinvastoin: sen periaatteita ja sen merkitystä on jatkuvasti tarpeen avata. On myös tärkeää, että nuoret saavat kokemuksen siitä, että journalismilla on heille merkitystä: että se koskettaa juuri minua ja puhuu itselle tärkeistä asioista.

Siispä opettajat: vastuullinen, luotettava ja laadukas journalismi tarvitsee teitä. On tärkeää, että journalismista puhutaan koulussa ja että journalistisia sisältöjä hyödynnetään opetuksessa.

Näin juhluvuoden alussa: lämmin kiitos sinulle ja onnittelut! Tänä vuonna juhlimme ennen kaikkea teitä, journalismikasvatusta tekeviä opettajia ja toimittajia - ja tietenkin sisältöjä tutkivia, niistä innostuvia ja niitä tekeviä lapsia ja nuoria.

Hanna
mediakasvatusasiantuntija
Uutismedian liitosta

Mina Törmälä ja Viivi Karjalainen ovat suorittaneet lukiossa mediaopintoja. He uskovat tunnistavansa siksi journalismin keskivertoa paremmin. Somessa on mukavaa törmätä tutun uutistalon postauksiin. ”Ei tarvitse käyttää energiaa miettiäkseen, onko sisältö luotettavaa”, Karjalainen kuvaa. Kuva: Jenna Lehtonen.

”Tiktokia ei tarvitse pelätä, vaan ymmärtää”

TikTok on monelle nuorelle tärkein väline ajan-kohtaisten asioiden seuraamiseen. Tässä jutussa abit Viivi Karjalainen ja Mina Törmälä kertovat, miltä heidän uutisarkensa Tiktokissa näyttää.

TEKSTI: MARI UUSIVIRTA

Lyhytvideosovellus TikTok on parin viime vuoden aikana noussut suomalaisten nuorten keskuudessa paitsi keskeiseksi somealustaksi myös erittäin tärkeäksi kanavaksi uutisten seuraamiseen.

Kallion lukion abiluokkalaiset **Viivi Karjalainen** ja **Mina Törmälä** kertovat, että myös he käyttävät sosiaalisen median soveluksista selkeästi eniten Tiktokia. Kaksikko on toiminut kokemus-asiiantuntijoina Uutismedian lii-

ton *Vastuullista journalismia Tiktokissa* -hankkeessa ja siksi pohdittu paljon sitä, kuinka heille arkista asiaa selitetään vanhemmille sukupolville.

”Tiktokissa videot on lyhyitä. Sitä voi katsoa kaikissa lyhyissäkin väleissä, jos tulee tylsää. Sieltä saa suurimman osan tiedoista”, Törmälä kertoo.

Karjalainen vierailee Tiktokin lisäksi säännöllisesti uutismedioiden kotisivuilla lukemassa artikkeleita tai katsomassa uutisvideoita.

”Haluan pysyä kärryillä siitä, mitä tapahtuu. Mutta jos vertaan äitiin, joka tietää kaikki päivän aikana tapahtuneet kolarit, ei se ole ihan sellaista”, hän sanoo.

Törmälä kertoo luottavansa siihen, että tärkeimmät puheenaiheet tulevat vastaan Tiktokin etusivulla. Uutismedioiden verkkosivuilla hän kertoo vierailevansa harvemmin ja yleensä lukevansa vain otsikot.

”Jos on joku kuohuttava aihe, josta tulee paljon otsikoita ja tiktokeja vastaan, luotan että kyllä

jossain vaiheessa selviää, mistä on kyse.”

Tiktokissa käyttäjät näkevät niitä videoita, joita algoritmi käyttäjälle tarjoilee, silloin, kun algoritmi niitä tarjoilee. Uutisten teki-jällä on entistä vähemmän valtaa määrittellä sitä, mikä on tärkeää ja milloin.

Ajankohtaisista asioista Karjalainen ja Törmälä kuulevat myös kavereilta ja vanhemmilta. Kympipiutisia tai joka-aamuista paperilehteä ei heidän rutiineihinsa kuulu.

” Haluan pysyä kärryillä siitä, mitä tapahtuu.

” Mutta jos vertaan äitiin, joka tietää kaikki päivän aikana tapahtuneet kolarit, ei se ole ihan sellaista.”

”Jos on joku kuohuttava aihe, josta tulee paljon otsikoita ja tiktokeja vastaan, luotan että kyllä jossain vaiheessa selviää, mistä on kyse.”

Tuttu logo herättää luottamuksen

Karjalainen ja Törmälä ovat molemmat suorittaneet lukion mediaopintoja. He uskovat, että sen vuoksi tunnustavat journalistisin periaattein tehdyn sisällön keskivertoikätovereitaan paremmin.

Tiktokissa, kuten somessa yleensä, saa olla koko ajan arvioimassa sitä, kuinka luotettava lähde ajankohtaisista asioista puhuva taho on.

”Politiikkavideoita näkyy todella paljon ja niiden kohdalla pitää miettiä, miksi joku haluaa täl-

laisen videon ja mikä tarkoitusperä tässä on”, Karjalainen sanoo.

Hän kertoo näkevänsä eniten sellaisia politiikkoja, joiden arvot ovat hänen kanssaan samansuuntaiset. Algoritmien luomat kuplat erottuvat selvästi silloinkin, kun selaa Tiktokia kaverin puhelimeelta.

Koska Tiktok-videot ovat lyhyitä, videon tekijän näkemyksen merkitys kasvaa entisestään.

”Jos katsoo vain sen yhden videon jostain aiheesta, silloin on vain yksi näkökulma siitä. Se on vähän vaarallista, koska kuka vain voi laittaa mitä vain, ja mikä vain

videoista voi nousta esille”, Törmälä sanoo.

Täysin huuruiset videot on helppo tunnistaa, mutta välillä valeutiset on tehty huolella muistuttamaan perinteisiä uutisia.

Mutta, Törmälä ja Karjalainen muistuttavat, tämä ongelma tulee vastaan myös muualla. He antavat esimerkkejä: jos avaa puhelimeella Googlen sovelluksen, sen alle tulee tarjolle otsikoita erilaisista medioista. Rinnakkain ovat niin tutut uutismediat kuin ”ihän randomit” sivustot. Samoin Instagramissa jaetaan yhä enemmän yksityishenkilöiden tekemiä infografiikkoja, eikä läheskään aina ole selvää, mistä faktat ovat peräisin.

Siksi somessa on mukavaa törmätä tutun uutistalon postauksiin.

”Ei tarvitse käyttää omaa energiaa miettiäkseen, että onko sisältö luotettava”, Karjalainen sanoo.

ty journalistisia periaatteita noudattaen ja faktat on tarkistettu.

Loppuun on kuitenkin syytä muistuttaa, että Tiktok avataan ihan muista syistä kuin uutisia varten. Kun haastattelussa on puhuttu tunti journalismista Tiktokissa, Törmälä sanoo pienen epäuskon jo hiipivän mieleen.

Samana aamuna hän näki Tiktokin avatessaan lähinnä Normalista ostettujen ”mystery bagien” esittelyitä.

”Yksikään 30 videosta ei ollut uutisia. Eikä niitä tule läheskään joka kerta, kun avaan Tiktokin. Että kyllä ne Maikkarin uutiset siellä aika harvassa on.”

Tiktokissa hyvä uutisvideo saattaa saada paljon enemmän huomiota kuin median verkkosivuilla. Mutta usein viraaleimmat videot, jotka kaikki näkevät uudestaan ja uudestaan, ovat kevyitä hassutteluvideoita.

”Aika paljon tärkeää asiaa jää näkymättä, kun ne niitä samoja ’ankanpojat ylittävät tien’ -uutisia. Vaikea kysymys on, miten uutisista tekisi yhtä kiinnostavia, niin että niitä jakaisi kavereille”, Törmälä sanoo.

Ja juuri siksi uutismedioiden pitäisi Karjalaisen ja Törmälän mielestä tehdä sisältöä sovellukseen.

”Jotta kaiken muun, mitä sieltä löytyy, vastapainoksi on oikeasti luotettavaa sisältöä, etenkin kaikkein nuorimmille käyttäjille”, Karjalainen sanoo.

Fakta on se, että sovellus on valtava osa lasten ja nuorten arkea.

”Tiktokia ei tarvitse pelätä, sitä pitää vaan ymmärtää”, Karjalainen sanoo.

Uutisia mystery bagien seassa

Esimerkiksi Ilta-Sanomat, HS Nyt, MTV Uutiset ja Ylen nuorille suunnatut kanavat tuottavat Karjalaisen ja Törmälän mukaan hyvää Tiktok-journalismia. Niistä löytyy elementtejä, joita pitääkin: kuvaa, videoita ja toimittajan kasvokuvaa.

Jos uutisvideo on hyvin tehty, se innostaa siirtymään median Tiktok-profiiliin katsomaan lisää videoita. Samoin suosikkitoimittajan videoon törmätessä tekee mieli usein katsoa, mitä muuta tämä on tehnyt.

Tunnetun uutismedian logo tai brändivärit herättävät heti fiilisen luotettavuudesta. Ne nähdessään tietää, että sisältö on teh-

”Aika paljon tärkeää asiaa jää näkymättä, kun on niitä samoja ’ankanpojat ylittävät tien’ -uutisia. Vaikea kysymys on, miten uutisista tekisi yhtä kiinnostavia, niin että niitä jakaisi kavereille.”

Viivi Karjalainen ja Mina Törmälä käyttävät sosiaalisen median sovelluksista eniten Tiktokia. Tärkeimmät puheenaiheet tulevat vastaan etusivulla, mutta valtaosan sisällöt ovat muuta kuin uutisia. ”Kyllä ne Maikkarin uutiset siellä aika harvassa on”, Törmälä sanoo. Kuva: Jenna Lehtonen.

POHDI: Mistä tai keneltä sinä saat tietoa uutisista ja ajankohtaisista aiheista? Lisää tehtäviä löydät sivuilta 28–29.

Mediakasvattajan kannattaa kiinnostua Tiktokista

KOLUMNI
Hanna Romppainen

AJOITTAIN ME mediakasvattajat, opettajat ja toimittajat sorrumme ajattelemaan, että nuoret käyttävät mediaa jotenkin väärällä tavalla. Harmittelun tai printtimaailman haikailun sijasta nuorten mediankäyttö olisi syytä ottaa vakavasti ja suhtautua siihen kiinnostuksella. Huolipuheen rinnalle tarvitaan ripaus uteliaisuutta ja halua oppia.

Tiktok on parissa vuodessa noussut nuorille jopa hämmentävän tärkeäksi uutiskanavaksi. Nuoret saavat merkittävän osan itselleen tärkeästä ajankohtais-tiedosta ja uutisista Tiktokin välityksellä. Kun tahtoo ymmärtää nuorten suhdetta uutisiin, on nyt jollain tavalla ymmärrettävä myös Tiktokia.

VIIME SYKSYNÄ ryhdyimme Uutismedian liitossa selvittämään, miten nuoret seuraavat uutisia Tiktokissa ja millaiset journalistiset sisällöt siellä toimivat. Samalla ryhdyin itse Tiktokin käyttäjäksi. Opin heti paljon, ja osa ennakoajatuksistani muuttui. Selvää on, että Tiktokin toimintalogiikka on varsin erilainen kuin muiden somekanavien. Ja mielestäni sitä on hyödyllistä ymmärtää, vaikka Tiktokia ei media-arjessaan haluaisikaan käyttää.

Aikuisten kesken Tiktokista puhuttaessa puhutaan lähes heti tietoturvaongelmista, alustan ongelmallisuudesta ja Kiinasta. Ja ihan syystä – Tiktokiin liittyy isoja tietoturvaongelmia ja alustaan on hyvällä syyllä suhtauduttava varauksellisesti. Mutta tarvitaan muutakin puhetta. Nuorten parissa tietoturvaongelmat eivät nimittäin ole samalla tapaa iso puheenaihe – iso osa ne eivät juuri kiinnosta. Helsingin Sanomat haastatteli (HS 12.1.2024) nuoria Tiktokin tietoturvasta pian sen jälkeen, kun Suojelupoliisi oli varoittanut sen käytöstä. Viesti oli selkeä:

”Tiktokiin tarvitaan vastuullisia toimijoita ja julkaisijoita.”

tietoturvaongelmia ei juuri mietitä. Saman totesimme myös Uutismedian liitossa, kun teimme Kantarin kanssa nuorten tutkimushaastatteluita marras-joulukuussa 2023: nuoret Tiktokin käyttäjät miettivät tietoturva-asioita vain harvoin.

JOS VASTUULLISET toimijat välttelevät TikTokia tietoturvasyistä samalla, kun se on nuorten parissa keskeisin media- ja tiedonsaantikanava, tilanne on varsin ongelmallinen. Tiktokiin tarvitaan vastuullisia toimijoita ja julkaisijoita. Sinne tarvitaan myös opettajia keskusteluavuksi – muun muassa puhumaan tietoturvasta, Tiktokin vastuullisesta käyttämisestä, journalismin erottamisesta ja algoritmin koukuttavuudesta. Kun koulussa puhutaan mediasta ja journalismista, on yhä useammin tarpeen puhua myös Tiktokista.

Halusimme tai emme, nuoret seuraavat journalismia valtaosin sosiaalisen median kautta. Somearjen keskellä printtilehti voi tuntua täysin omasta media-arjesta irralliselta reliikiltä – ehkä jopa verkkolehtikin. Kuten **Tuomas Kaseva** tämän lehden sivulla 19 puhuu, journalismikasvatus olisi tärkeää entistä vahvemmin sitoa nuorten omaan media-arkeen ja puhua journalismista osana somekontekstia. Nuoret ovat mediankäytössään asiantuntijoita, ja tästä teemasta puhuminen mahdollistaa aidon aktiivisuuden ja sen, että aikuinen voikin oppia nuorelta. Tämä on mahdollisuus – niin koulussa kuin mediassa.

Kirjoittaja työskentelee mediakasvatusasiantuntijana Uutismedian liitossa ja vetää Vastuullista journalismia Tiktokissa -hanketta.

TOIMITTAJA TEKEE TYÖTÄ LUKIJAN PUOLESTA: TUTKII, HANKKII, SEULOO JA JÄRJESTÄÄ TIETOA.

UUTIS-
MEDIAN
LIITTO

Luotettavat uutismediat löydät osoitteesta
www.uutismediat.fi/sanomalehtihaku

Ota haltuun journalistiset juttutyypit analyysistä yleisön-osastokirjoitukseen!

Uutismedian liiton tuottama mediakasvatuksellinen oppimateriaali **Juttutyypit.fi**

avaa journalistisia juttutyyppejä ja lisää ymmärrystä siitä, mitä journalismi on.

Materiaalin avulla voi pureutua erilaisten juttutyyppeiden ominaispiirteisiin ja samalla pohtia sitä, miten journalistinen kerronta on muuttunut some- ja digiajassa.

Materiaali on suunnattu käytännön työkaluksi erityisesti lukioon, mutta se sopii hyödynnettäväksi myös yläkoulussa.

Mistä materiaali koostuu?

- 28 juttutyypin esittelyä
- Runsaasti esimerkki-juttutyyppejä
- Pohdintatehtäviä ja harjoituksia
- Näkökulmia uuteen journalismiin
- Hakutoiminto

www.juttutyypit.fi

Perehdy paikalliseen

OPETTAJAN IDEAPAKKA

Perehdy paikalliseen on mediakasvatuksellinen oppimateriaali, joka innostaa tutustumaan paikalliseen uutismediaan. Uutismedian liiton tuottama ideapakka koostuu 50 käytännöllisestä tehtäväkortista, jotka voi napata helposti opetuskäyttöön.

Tehtävien avulla voi tutustua sekä lehden journalistisiin sisältöihin että mainoksiin – ja oppia samalla lisää omasta kotiseudusta. Tehtävien tekemiseen tarvitaan jokaiselle opiskelijalle oma paikkakunnalla ilmestyvä paikallinen lehti joko printtinä tai verkossa.

Saatavilla myös ruotsinkielisenä. Löydät kortit osoitteesta www.uutismediakasvatus.fi/materiaalit

Medialukutaitoa tarvitaan maailman ymmärtämiseen

Äikänope ja kaksi kasiluokkalaista istuivat alas keskustelemaan siitä, mitä hyötyä koulun journalismikasvatuksesta on.

TEKSTI: MARI UUSIVIRTA

PAIKKA: Oulun normaalikoulun kirjaston neuvotteluhuone.

LÄSNÄ: Yksi äidinkielen ja kirjallisuuden opettaja ja kaksi 8.-luokkalaista nuorta. Lisäksi toimittaja ja kuvaaja.

TAPAAMISEN TARKOITUS: Keskustella siitä, miltä yläkoulussa tapahtuva journalismikasvatusta tuntuu. Juttu on editoitu ja lyhennetty versio käydyistä keskustelusta.

HAASTATELTAVAT JA HEIDÄN SEURAAMANSI MEDIAT:

- Valtteri Tuuli ja Oula Harjula: Instagram ja Snapchat, kotiin tuleva paperinen Kaleva ja erityisesti sen urheilusivut, mutta myös muut kiinnostavat jutut. Valtteri lukee säännöllisesti Helsingin Sanomien Lasten uutisia ja Oula katsoo silloin tällöin myös televisiouutisia.
- Leea-Maaret Aho: Kalevan digiversio, televisiouutiset, Facebook ja Instagram, joista jälkimmäisestä hän seuraa etenkin omiin harrastuksiin liittyviä asioita. Työn puolesta ajankohtaisia asioita monipuolisesti eri lähteistä.

Ihan alkuun täytyy varmistaa, että teistä oppilaista kumpikaan ei siis käytä Tiktokia? Oletteko teidän ikäisten joukossa harvinaisuus tämän vuoksi?

Oula Harjula (OH): Ei. Ei kaikki käytä, jos ei ole sellaista kiinnostusta siihen.

Puhutaan sitten mediakasvatuksesta ja journalismista. Törmäätekö vapaa-ajalla mediaa käyttäessänne samoihin asioihin, joita tunneilla on käsitelty?

OH: Useimmiten tulee vastaan, päivittäin normaalissa elämässä. Valtteri Tuuli (VT): Kun viime vuonna katsottiin uutiset aina tunnin aluksi, niin ne samat asiat tuli vastaan koulussa ja kotona, etenkin jos oli todella tärkeitä uutisia.

OH: Kun oli sanomalehtiä käsittelevä jakso, niin lehdestä bongasi niitä osia, joita oltiin käyty koulussa.

Leea-Maaret Aho (L-MA): Se tekee varmasti tietoisemmaksi siitä, että niin tässä on tämä otsikko ja ingressi ja kuvateksti. Käsittelimme seiskaluokalla myös sitä, että perinteisessä mediassa journalistit tekevät sitä sisältöä, ja journalisteilla on ne tietyt eettiset säännöt ja pelisäännöt, joiden mukaan toimitaan.

VT: Muistan vähän harmaasti.

Kuinka selvää teille muuten on, että mitä on journalismi?

L-MA: Tämä olikin meillä koekysymyksenä.

OH: Onko se semmoista, että pyritään välittämään oikeaa tietoa, kertomaan faktoja.

Juuri sitähan se on. Tuleeko teillä journalismia koskaan somessa vastaan?

VT: Aina välillä.

L-MA: Haluaisin, että nuoret tunneilla oppisivat journalismista

nimenomaan sen tiedon luotettavuuden arvioinnin. Sitä tänä päivänä tarvitaan ja siihen olemme käyttäneet paljon aikaa. Kuka sen tekstin on tehnyt, mitä varten se on tehty, mikä sen kohderyhmä on, missä ja milloin se on julkaistu. Ja että sitä tietoa haettaisiin useammasta lähteestä, eikä vain otsikoista.

VT: Uutisia tulee netistä luetuina silloin, jos Googlen sovelluksesta selatessa tulee jotain mielenkiintoisia otsikoita vastaan. Osa niistä on hyödyllisiä ja osa vähän vähemmän.

OH: Yleensä otan sieltä vaan juttuja, jotka ovat Iltalehden tai Kalevan tai muun luotettavan tekemiä.

VT: Samoin.

Mitkä ovat luotettavia sivustoja?

OH: Viralliset uutissivustot. Se tulee kotoa: katso vähän sitä sivua, minne olet menossa.

VT: Joo, isi ja äiti opettaa, että yksi tärkeimmistä asioista on se, että älä mene minne sattuu, katso ensin mihin menet.

Miten helppo esimerkiksi sosiaalisessa mediassa on tunnistaa, mikä on luotettava lähde?

OH: Riippuu sisällöstä. Että jos se ei mitenkään liity mihinkään järkevään, ei varmaan myöskään se sisällöntuottaja ole hirveän luotettava.

VT: Otsikko kertoo aika paljon siitä, millainen sivu on.

L-MA: Luulen, että nuoret osaa olla mediakriittisiä. Heillä on medialukutaitoa, he kiinnostavat huomiota siihen, kuka ja missä on tekstin tehnyt ja millä tavalla esitetty asia voi olla luotettavaa. Mediakasvatusta on joka luokka-asteella, eikä pelkästään äikän sisältöinä.

Oulun normaalikoulun kasiluokkalaiset Oula Harjula ja Valtteri Tuuli seuraavat Kalevan urheilusivuja, Instagramia ja Snapchatia. Kaleva ja Instagram kuuluvat myös äidinkielenopettaja Leea-Maaret Ahon mediapäivään. Kuva: Timo Heikkala.

Entä mitä koulun mediakasvatuksen aiheita teille on jäänyt kiinnostavina mieleen?

VT: Kiinnostavat uutiset ja ryhmätyöt.

OH: Historiaan tai uskontoon liittyvät tekstit.

L-MA: Seuraavaksi meillä on tulossa vaikuttamisen jakso, se on tosi kiinnostavaa. Kasiluokalla painotetaan mielipiteen ilmaisua, käsitellään mielipidetekstejä tekstityypeinä. Valemediat ja valeuutiset on vielä edessä, samoin sananvapaus ja sensuuri, mutta niistä on ehkä vähän jo puhuttu viime ja tänä vuonna.

OH: Sananvapauteen liittyvät aiheet ovat nyt ajankohtaisia, kun esimerkiksi Venäjällä on sota-aika ja sananvapaus on rajoitettua.

VT: Oman mielipiteen ilmaisu on kiinnostavaa.

Tuleeko mielipidetekstejä vastaan teidän media-arjessa? Erotatteko ne helposti muusta sisällöstä?

OH: Kalevassa on kolumni ja pääkirjoitus, siellä on törmännyt mielipideteksteihin, mutta ei juuri muualla.

L-MA: Eikö siellä urheilu-uutisten yhteydessä usein ole kainalojuttu, jossa toimittaja kertoo jonkun näkemyksen vaikka viiltävän analyysin vaikka jonkun pelaajan toiminnasta?

VT: Taitaa itse asiassa olla.

OH: Mielipide kerrotaan minäpersoonassa omasta mielipiteestä, asiategistissä kerrotaan puolueettomana siitä asiasta.

VT: Ja asiategisti on kirjoitettu niin, että kaikki ymmärtää sen tekstin.

Mahtavaa, tässä on käyty paljon tärkeitä asioita. Tuleeko teille vielä mieleen jotain lisääväää tai jotain muuta olennaista sanottavaa päivän teemasta?

L-MA: Yhtenä tekstilajina opetetaan natiivimainontaa. Nykyään on paljon natiivimainontaa, eli mainoksia, jotka näyttävät journalistiselta julkaisulta. Senkin takia on tärkeää, että lapset ja nuoret ymmärtävät tekstilajeja ja sitä, mikä kunkin tekstilajin tavoite on.

VT: Se on ihan hyvä ymmärtää.

OH: Ettei sekoita mainosta tietoon. Eli ei usko sitä mainosta välttämättä, että juuri näin tapahtuu kuin mainoksessa sanotaan.

L-MA: Että tätä jogurttia syömällä olet ikuisesti onnellinen.

L-MA: Lukutaidon heikkeneemisestä puhutaan koko ajan. Olisi tärkeää, että lapset ja nuoret lukevat monenlaisia tekstejä, niin kaunokirjallisuutta kuin mediatekstejä. Malli siihen tulee kotoa ja koulustakin. Sattui niin, että tässä Valtterilla ja Oulalla on kotona lukevan aikuisen mallit.

Tästä tulikin mieleen – mitä ajatuksia teissä herättää keskustelu suomalaisnuorten heikkenevästä Pisa-tuloksista?

OH: Tulosten pitäisi olla parempia, että lukutaito pysyisi hyvällä tasolla eikä laske. Ilman lukutaitoa ei pysty ymmärtämään, mitä ympärillä tapahtuu.

VT: Ihmiset eivät lue riittävästi. Varmaan sitten pitäisi lukea enemmän, käydä kirjastossa lainaamassa kirjoja.

OH: Ihmisten pitäisi alkaa pitää huolta omasta lukutaidosta.

LM: Ihan samoin kuin esimerkiksi fyysisestä kunnosta pitää pitää huolta, samoin lukutaidosta pitää pitää huolta. Pitää lukea. Ei ensimmäisenä säännätä maratonille, ei ensimmäisenä lue ta Sinuhe Egyptiläistä tai Tuntematonta Sotilasta. Silloin ei varmaan juokse ikinä koskaan enää missään milloinkaan tai lue enää sivuakaan. Treenaamalla sen voi tehdä.

Näinhän se on, täytyy treenata tekemällä paljon erilaisia ja eripituisia lukulenkkejä. Kiitos todella paljon haastattelusta!

Oula Harjula ja Valtteri Tuuli eivät kumpikaan käytä Tiktokia. "Ei kaikki käytä, jos ei ole sellaista kiinnostusta siihen", he sanovat. Kuva: Timo Heikkala.

POHDI: Kuinka paljon koulussa puhutaan aiheista, joita kohtaat omassa media-arjessasi? Lisää tehtäviä löydät sivuilta 28–29.

10 mediakasvatusideaa uutismedioista

Aluetoimitus yläkoulussa, kolmasluokkalaiset Kääräjän haastattelijoina ja päiväkotilapset juttusarjan asiantuntijoina. Mediakasvatusta, lasten ja nuorten tavoittamista sekä kouluysteistyötä voi tehdä monin eri tavoin. Tässä koosteessa esittelemme kymmenen kiinnostavaa mediakasvatuksellista poimintaa uutismedioista.

TEKSTIT: HANNA ROMPPAINEN JA MARI UUSIVIRTA

1 Kolmosluokkalaiset nappasivat Käärijältä haastattelun kesken viisukevään

Mikä olisi kiinnostavin juttu, jonka voisimme tehdä luokkalehteen? **Käärijän** haastattelu, keksivät kunnianhimoiset kolmosluokkalaiset **Inga Kuorelahti**, **Elli Saari** ja **Pihla Sandström** viime keväänä.

Oppilaat ottivat yhteyttä levy-yhtiöön, ja myöntävä vastaus tuli nopeasti. Kesken kiireisimmän Euroviisu-valmistelujen Käärijä järjestäisi aikaa Jyväskylän normaalikoulun 3B-luokan oppilaiden haastatteluun.

Haastattelijakolmikko suunnitteli haastattelun itse, muttei jumiutunut etukäteen tehtyihin suunnitelmiin. Haastattelussa he esittivät Käärijälle myös jatkokysymyksiä tämän vastauksiin.

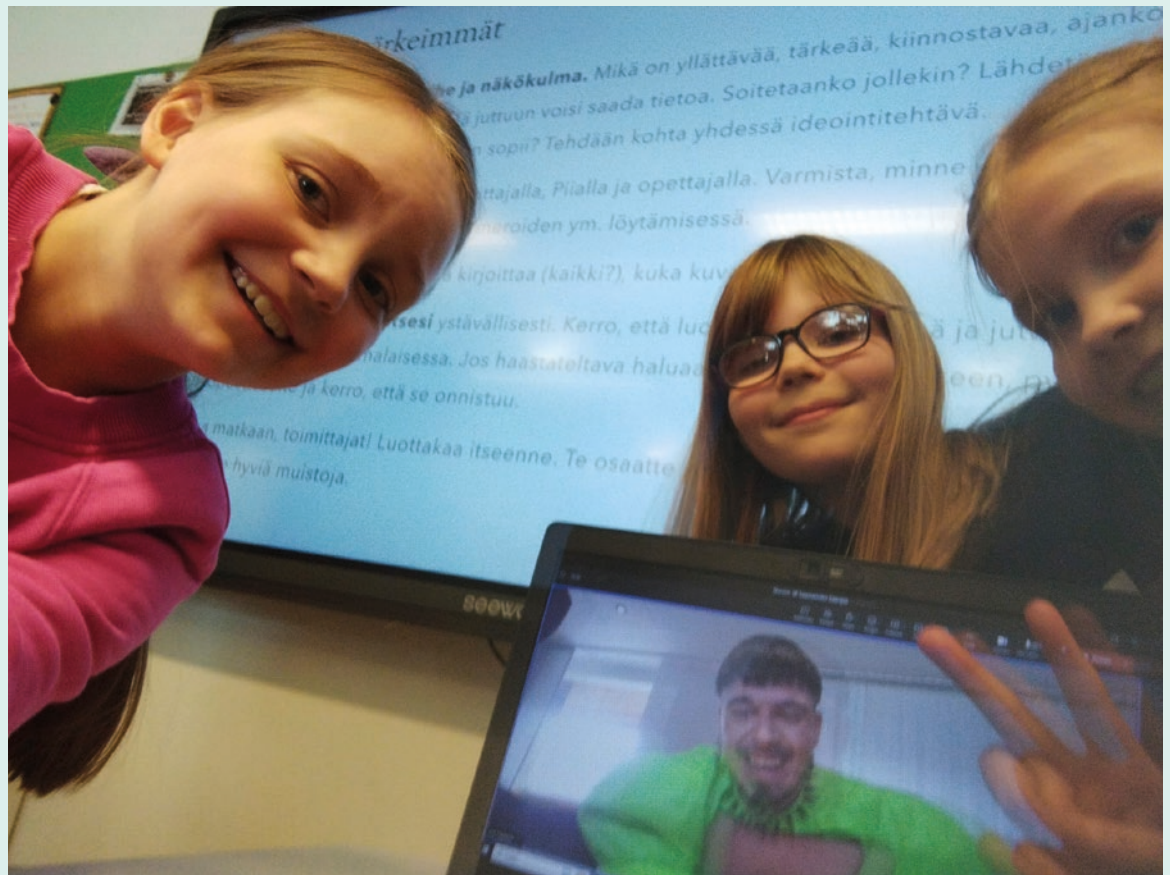
”Aluksi oli tosi jännää olla oikeana toimittajana ja haastatella Käärijää ja muita, mutta lopuviimein se oli ihan tavallista”, Elli Saari kuvailee kokemusta vuotta myöhemmin.

Kokemus oli ikimuistoinen koko luokalle.

”Yritimme keksiä vähän erilaisia kysymyksiä, sellaisia, joita kaikki muut eivät kysyisi. Käärijä oli haastattelussa tosi mukava ja tuntui ihan uskomattomalta, että me päästiin se oikeasti tekemään”, Inga Kuorelahti kertoo.

Käärijällä oli aikaa myös selfieihin haastattelun jälkeen.

”Tällaista haastattelua en ole

Pihla Sandström (vas.), Inga Kuorelahti ja Elli Saari haastattelivat Käärijää Teamsin välityksellä. Koko luokka sai olla paikalla kuuntelemissa haastattelua.

kokenut koskaan ennen. Tämä oli paras haastattelu, mitä mulle on koskaan ollut”, Käärijä totesi haastattelussa.

Juttu syntyi, kun luokka har-

joitteli mediataitoja toimittajaksi **Piia Sandströmin** johdolla. Luokan tekemistä jutuista koottiin luokkalehti ja osa jutuista julkaistiin Keski-suomalaisessa.

”Pidän tärkeänä saada lapset ymmärtämään, että lähes kaikki on mahdollista – ainakin kannattaa aina yrittää”, Sandström sanoo.

2

Lehti perusti aluetoimituksen yläkouluun ja tekee podcastia nuorten kanssa

Alueverkkoitoimitus koostuu ysiluokkalaisista. Tänä vuonna mukana ovat muun muassa Milja Ylimäki, Hannes Hintikka, Aaron Leinonen, Senni Valtonen, Lumia Vanttilä ja Sofi Tornberg. Kuva: Henna Lammi.

Paikallislehti Rantalakeus tekee tiivistä yhteistyötä alueensa yläkoulun kanssa. Vuodesta 2021 alkaen Rantalakeus on perustanut Uutisten viikon ajaksi aluetoimituksen Tupoksen yläkouluun.

Koululta on viikon ajaksi varattu toimitukselle oma huone, jossa ysiluokkalaisista valitut oppilaspäätoimittaja, uutispääällikkö, tuottajat, valo- ja videokuvaajat sekä toimittajat työskentelevät viikon ajan. Heidän ei tarvitse silloin osallistua muuhun koulutyöhön.

Eri-ikäiset yläkoululaiset tekevät sisältöjä lehteen, mutta oppilastoimitus vastaa muun muassa niiden editoinnista. Oppilastoimitus lähettää aineiston Rantalakeuden toimittukseen, jossa ne muokataan verkkomuotoon. Rantalakeuden päätoimittaja on päivittäin mukana toimituksen arjessa ja tarvittaessa ohjaamassa oppilaiden toimintaa.

Limingan ysiluokkalaiset toimittavat myös podcastia Rantalakeuden kanssa.

Pressiklubi-podcastissa puhutaan vakavistakin aiheista ja tartutaan myös paikallisiin puheenaiheisiin.

Rantalakeus-lehdelle kouluyhteistyö ja nuorten podcast on loistavaa brändityötä. Levikialueella nuorisoystävällinen maine on jo levinnyt.

”Nuorilla on omia mielipiteitä, he ovat kiinnostuneita siitä mitä maailmassa tapahtuu, sekä omasta roolistaan tulevaisuuden yhteiskunnassa, ja siksi nuorille on annettava puheenvuoroja”, Rantalakeuden päätoimittajana vuoden 2023 loppuun työskennellyt **Sauli Pahkasalo** sanoo.

Vuoden alussa päätoimittajana aloittanut **Henna Lammi** kertoo, yhteistyö jatkuu, vaikka projekti vaatii aikaa ja vaivaa sekä koulun että Rantalakeuden puolelta.

”Olen huolissani nuorten medialukutaidosta, ja jos saamme tätä kautta opetettua yhdenkin nuoren luotettavan median kuluttajaksi, se on sen arvoista”, Lammi sanoo.

3

Tärkeimmät uutiset lapsille sopivassa muodossa

Luotettavia uutisia lapsille kahdella kielellä? Kyllä! Vuodesta 2020 alkaen on ilmestynyt suomeksi Helsingin Sanomien Lasten uutiset ja ruotsiksi HBL Junior. Ne paketoivat tärkeimmät uutiset lapsille ymmärrettävän muotoon.

Lasten omissa sanomalehdissä ajatellaan lapsia joka vaiheessa. Taitto ja kuvitukset on suunniteltu mahdollisimman selkeiksi ja kiinnostaviksi.

Helsingin Sanomien Lasten uutiset koostuu viikoittain

ilmestyvästä printtilehdestä sekä uutislähetyksestä. ”Emme vain selitä aikuisten asioita lapsille vaan annamme lasten itse kertoa omia asioitaan toisille lapsille”, kertoi Lasten uutisten graafikko **Sanna Kallio** Helsingin Sanomissa (11.1.2023).

Joka toinen viikko ilmestyvässä HBL Juniorissa käsitellään ajankohtaisia uutisia, erityisesti lapsia ja nuoria koskevia aiheita sekä lifestylesisältöä resepteistä psykologiaan.

4

Yli 150 luokkaa pääsi virtuaaliselle vierailulle toimituksiin

Koululuokat Perhosta Muonioon seurasivat Uutisten viikolla 2023 Hilla Groupin uutistoimitusten työtä, kun toimitukset järjestivät yhteisen toimitusvierailun etänä. Luokat pääsivät Teams Live -lähetysten välityksellä tutustumaan uutisdeskin

ja kuvaajan työhön Kainuussa ja Keski-Pohjanmaalla. Lopuksi he osallistuivat juttukeikalle Lapissa. Lähetysten pystyi katsomaan myös tallenteena. Lopuksi liven aiheista tehtiin uutisvisa. Vierailulle osallistui yli 150 luokkaa.

5

Juttusarjassa lapset saavat kertoa, mikä on paras paikka päikyssä

Akaan Seudun juttusarjassa päiväkotien lapset kertovat, mikä on paras paikka päiväkodissa. Tarkoitus on käydä jokaisessa Akaan päiväkodissa jututtamassa lapsia.

”Juttusarja on kurkistus päiväkotilasten arkeen. Lapset saa-

vat asiantuntijoina kertoa asiasta, jonka he tietävät parhaiten”, toimittaja **Tarja Antola** kertoo. ”Pidämme tärkeänä, että lapset ja nuoret pääsevät ääneen lehdessä ja meillä on aiheita, jotka kiinnostavat lapsiperheitä.”

Haastattelutilanteet lasten kanssa ovat sujuneet hyvin. Usein aluksi ujostuttaa, mutta innostus kasvaa, kun lapset pääsevät

esittelemään itselleen mieluista ja tuttua asiaa.

”On tärkeää antaa lapsen kertoa omin sanoin lempipaikastaan”, Antola sanoo.

Kusti Karema viihtyy parhaiten Sahurin päiväkodin pihalla polku-
traktorin ratissa. Kuva: Oona Eskeli

Jooa Nieminen ja Rianna Korkeemaa kuuluvat Sahurin päiväkodissa
Timpureiden ryhmään. Taustalla Riannan mielestä päikyn paras
paikka eli sirkusteltta. Kuva: Oona Eskeli.

6

Nuorten osallistaminen toi Lukijan valinta -palkinnon

Onnea Kotiseutu-uutiset! Lehden nuorten sivut toivat sille vuoden 2023 Lukijan valinta -palkinnon.

Valinnan teki Opetushallituksen opetusneuvos **Nina Penttinen**. Hän käytti valintaperusteena sitä, miten paikallislehdissä näkyy nuoret ja nuorten osallisuus.

”Kotiseutu-uutisissa oli kokonainen aukeama, jossa oli nuorten kirjoittamia juttuja nuorten elämästä. Aukeamalla avattiin lehden lukijoille nuorten elämää va-

paa-ajalla ja koulussa, ja näkökulma oli valoisa ja positiivinen”, Penttinen perustelee. ”Näinä aikoina on erityisen tärkeää, että nuoret osaavat arvostaa vapaata mediaa, sananvapautta ja demokratiaa. Paikallislehdillä on tämän edistämässä tärkeä rooli.”

Kotiseutu-uutiset ideoi ja valmisti palkitun nuorten numeron yhteistyössä yläkoululaisten ja nuorisotyön kanssa, ja osa lehden jutuista oli nuorten itsensä tekemiä. Se julkaistiin Uutisten viikon yhteydessä.

7

Liitelehtien mainostuloista rahaa luokkaretkiin

Reisjärven Niemenkartanon koulun kuudesluokkalaiset ovat pitkään saaneet tienata luokkaretkirahastoon rahaa tekemällä oman liitteen Selänne-lehden väliin.

Oppilaat ovat tehneet liitelehtien koko sisällön. Paikallislehden väki on käynyt koulussa kertomassa lehden tekemisestä, journalismista ja mainosmyynnistä.

”Lapset ja nuoret ovat innostuneet joka kerta todella kovasti, osa intoutuu kirjoittamaan ja osa on selkeästi syn-

tynyt myyntihousut jalassa”, Selänteen päätoimittaja **Satu Kangas-Viljamäki** kertoo.

Yksi oppilaista on toiminut liitteen toimitussihteerinä ja oma rooli on löytynyt kaikille: joku on voinut suunnitella pilakuvia, toinen vaikkapa tehtäviä. Kangas-Viljamäen mukaan yhdessä tekeminen on ollut hauskaa ja antoisaa myös toimitukselle.

Selänteen ilmestyminen lakkaa helmikuun 2024 lopussa. Sitä ennen Selänne ja Niemenkartanon koulu ehtivät tehdä vielä yhden liitelehden.

8

Lukion omassa lehdessä nuorten toimitus päättää itse kaikesta

Lukioisko on Kangasalan lukion nuorten oma media, joka toimii Kangasalan Sanomien sateenvarjon alla. Nuoret saivat itse päättää mediasa nimen, ulkoasun ja sisällön. Nuoret tekevät myös somea, tällä hetkellä Instagramia.

Nuoret eivät luovuta julkaisupäätöstä toimituksen ulkopuolelle, vaan he päättävät juttuaiheistaan itse. Kangasalan Sanomien päätoimittaja on paikalla joka toinen viikko noin tunnin ajan auttamassa nuoria, mutta muuten ei vaikuta heidän toimintaansa mitenkään.

Kangasalan Sanomien tavoitteena projektissa on saada nuoria medioiden äärelle, tarjota heille mahdollisuuksia koella toimittajan työtä autent-

tisella tavalla, antaa mediakasvatusta ja ennen kaikkea nostaa esiin nuorten omaa ääntä. Juttuja julkaistaan tilanteen mukaan myös Kangasalan Sanomien printissä.

”Ykkösasia on se, että haluamme pitää aikuiset tästä projektista ulkona. Emme halua nuorten kirjoittavan esimerkiksi arvosanojen toivossa niin, miten he uskovat aikuisten haluavan heidän kirjoittaa”, Kangasalan Sanomien päätoimittaja **Heli Keskinen** kertoo. ”Haluamme, että nuoret kirjoittavat ja tekevät sisältöjä aidosti nuorilta nuorille sillä tavalla, miten heidän ilmaisutavalleen sopii ja myös sellaisista aiheista, mitkä heitä aidosti kiinnostavat.”

Lukioisko-toimituksen Ronja Aaltojärvi, Aada Lehtoniemi ja Nadia Vakaslahti. Kuva: Lukioisko.

9

Nuorten toimituksen jutut vetävät verkossa

Valtaosa TS Nuoret -toimituksesta kokoontui toimituksessa lokakuussa 2022. Ryhmän kokoonpano on sittemmin hieman muuttunut. Takarivissä vasemmalta alkaen Ada Nyman, Hilla Suvinen, Fanni Anttila, Maria Miettinen, Elli Tamminen. Eturivissä vasemmalta alkaen Elias Louhivaara, Julia Ekblom, Aino Kujari ja Henrik Uhinki. Kuvaaja: Ari-Matti Ruuska / Turun Sanomat.

Turun Sanomien oma nuorten toimitus TS Nuoret tekee juttuja ajankohtaisista aiheista ja kiinnostavista ihmisistä. Kahden sivun juttupaketti ilmestyy joka lauantai viikkoliite Extras-ssa, ja verkossa jutut julkaistaan oman vinjettinsä alla.

TS Nuoret -toimitukseen kuuluu noin kymmenkunta nuorta ja nuorta aikuista. Kaikki ovat yhtä lukuun ottamatta täy-

si-ikäisiä, mutta toimitukseen voivat hakea alle 25-vuotiaat.

Tuottaja **Päivi Ojanperä** kertoo, että nuorten bongaamat persoonat ja aiheet vetävät usein hyvin verkossa. Jutut kiinnostavat myös vanhempia lukijoita.

Nuorten toimitus uudistui vuoden 2022 lopulla, mutta lehdessä on tehty nuorten sivuja jo yli 50 vuotta.

Yksi vielä – käänä sivua

POHDI: Mikä projekteista kuulostaa sinusta kiinnostavimmalta ja miksi?

KESKUSTELE: Kuinka paljon medioissa kuuluu lasten ja nuorten ääni?

KOKEILE: Tehkää uutiset omista lempipaikoistanne koulussa tai päiväkodissa.

Lisää tehtäviä löydät sivuilta 28–29.

10

Luokan oma lehti syntyy toimittajan vetämässä työpajassa

Alasatakunnan toimittajan voi pyytää luokkaan ohjaamaan ideointia, juttujen tekoa ja kuvaamista. Luokan oma Alasatakunta -työpajassa oppilaat tekevät yhden aukeaman verran juttuja, jotka julkaistaan Alasatakunnassa. Työpajan voi toteuttaa niin alakoululaisten, yläkoululaisten kuin lukiolaistenkin kanssa.

Paketti on ollut tarjolla kouluille vuodesta 2017 saakka. Sen konseptoinnissa oli mukana kaksi hiljattain äidinkielenopettajaksi valmistunutta Alasatakunnan toimittajaa. Kokonaisuuden laatimisessa hyödynnettiin opetusharjoittelussa saatuja oppeja ja tuoretta kasvatustieteellistä näkökulmaa.

Lehdellä on paketista tosi hyvät kokemukset. Koululaiset saavat työpajasta mielenkiintoisen vähän erilaisen koulupäivän ja pääsevät tutustumaan toimittajan työhön käytännössä. Toimittajalta työpajan toteuttaminen ja juttujen käsittely vie yhden työpäivän, mutta lehti saa sillä täyteen keskiaukeaman.

Alasatakunnalle kouluyhteistyö on tärkeää. ”Kouluyhteistyö-

Luokan oma Alasatakunta -työpajassa Euran Kirkonkylän koulun kolmasluokkalaiset haastattelivat koulukoira Usvaa. Koiran omistaja eli heidän opettajansa tulkitsee koiran vastauksia. Kuva: Elli-Mari Ahola / Alasatakunta.

hön kannattaa kyllä kenen tahansa panostaa, sillä koululaiset ovat tulevia paikallislehden luki-

joita”, työpajan käynnistämisesä mukana ollut Alasatakunnan toimittaja **Elli-Mari Ahola** kertoo.

”Työpaja voi olla lapselle tai nuorelle muisto, joka vahvistaa lukijasuhdetta pitkälle eteenpäin.”

**UUTISMEDIA PYRKII TOTUUTEEN,
JA TIETOJEN PAIKKANSAPITÄVYYS TARKISTETAAN.**

Journalistin ohjeet, kohdat 8 ja 10.

Tutustu ohjeisiin: www.jsn.fi/journalistin_ohjeet

LUE LUOTETTAVASTA LEHDESTÄ

**Anna
maailmasi
avartua**

**Kehitä
medialuku-
taitoasi**

**Löydä
lukemisen
riemu**

Opettaja, ota käyttöösi medialukudiplomi. Tutustu osoitteessa medialukudiplomi.fi

Ole oma itsesi

Rap-artisti Käärijä puhuu sen puolesta, että jokainen uskaltaisi olla oma itsensä. Siitä hän yrittää pitää kiinni myös itse, vaikka mediahuomio räjähti käsiin UMK-voiton jälkeen. Uutisten viikon keulakuvana hän kannustaa lapsia ja nuoria etsimään omia unelmiaan.

TEKSTI: MARI UUSIVIRTA

Huh huh, mikä vuosi! **Jere Pöyhönen** ponnahti viime vuonna koko Euroopan tietoisuuteen Suomen euroviisuedustajana. Artisti **Käärijä** voitti ensin Uuden musiikin kilpailun ja sen jälkeen tuli Euroviisuissa upeasti toiseksi. Koko maanosa lauloi Cha cha chata.

Saamaansa julkisuutta Käärijä on käyttänyt myös tuodakseen esille lasten ja nuorten asiaa. Hän on järjestänyt pienille faneilleen ilmaiskonsertteja, kävi voittonsa jälkeen vierailulla omalla koululleen ja oli yllätysesintyjänä kotikaupunkinsa Vantaan nelosluokkalaisten itsenäisyyspäivän juhlassa. Jyväskyläläisten kolmasluokkalaisten haastattelun hän on sanonut olleen paras haastattelu koskaan.

Linnan juhlien haastattelussa Pöyhönen kertoi olevansa huolissaan nuorista. Hän toivoo, että mahdollisimman moni löytäisi oman juttunsa ja kiinnostuksen kohteensa. Tätä viestiä hän tuo esille myös vuoden 2024 Uutisten viikon keulakuvana. Kampanjassa hän kannustaa etsimään omia unelmiaan ja kertoo, millainen merkitys paikallisen uutismedian seuraamisella on ollut hänen oman polkunsä löytymisessä.

”Pikku poikana olin kiinnostunut muusikoista, taiteilijoista ja urheilijoista. Muistan, kuinka Rusan Shellillä luin inspaavia tarinoita omasta paikallislehdestä siitä, miten omalta kylältä on

päästy maailman isoille lavoilte. Näiden juttujen kautta sain toivoa, että mustakin voi tulla vielä koko Suomen Jere Vantaalta”, hän kirjoittaa kampanjan ilmoituksessa.

Oman polkunsä Käärijä löysi musiikista. Euroviisukävään aikana saimme kaikki seurata hänen askeleitaan kohti suuren maailman lavoja.

Käärijä on myös kannustanut ihmisiä olemaan oma itsensä. Hän on kertonut STT:n haastattelussa olleensa pienestä asti ”käärijämäinen” ja tykänneensä nauraa ja hassutella itselleen.

Euroviisujen hulinoissa ja pettymyksen hetkelläkin hän näytti avoimesti tunteitaan ja kertoi tuen tarpeestaan. Esimerkiksi Ilta-Sanomissa pian tappion jälkeen (IS 14.5.2023) hän kertoi haluavansa vain päästä lähimpiensä luokse ja kertomaan rakkaudestaan.

Euroviisuhuuman myötä Käärijä on ollut yhtäkkiä paljon esillä mediassa. Miltä huomio on tuntunut? Vaikka Käärijän saama huomio on ollut valtavan positiivista, on hän joutunut myös kipulemaan megajulkisuuden kanssa. ”Onhan tässä ollut paljon sulateltavaa. Yhtäkkiä joutuu myllyn keskelle ja revitään joka paikkaan”, Pöyhönen toteaa Länsi-Uusimassa (11.2.2023) julkaistussa haastattelussa.

POHDI: Tälle aukeamalle on koottu Käärijän sitaatteja eri medioista. Millainen kuva hänestä artistina niiden pohjalta muodostuu? Mikä on hänen viestinsä lapsille ja nuorille? Lisää tehtäviä löydät sivuilta 28–29.

Haluan mennä perheeni luokse. Pikku- ja isoveljen luokse, haluan olla niiden ja parhaiden frendieni kanssa. Haluan jakaa tämän heidän kanssa. Haluan vain halata heitä ja sanoa, että rakastan heitä.

Ilta-Sanomissa 14.5.2023
euroviisufinaalin jälkeen

Nuorten tilanne ja muu minua surettaa tosi paljon tällä hetkellä. (--) Toivon, että jotain reittiä löydettäisiin joku juttu siihen, miten nuoret saataisiin niin sanotusti oikealle polulle.

Linnan juhlissa,
Etelä-Suomen Sanomat
6.12.2023/STT

Mielestäni kaikki voisivat olla vapaasti sitä mitä ovat. Jos joku haluaa pukeutua mekkoon niin pukeutuu mekkoon.

Iisalmen Sanomat
26.2.2023/STT

Olin jo menettänyt toivoni, että löytyykö sitä ollenkaan, mutta tämä on hyvä muistutus kaikille, että ravhassa kun vaan ottaa, niin kyllä ne asiat järjestyy.

Käärijä kertoi kisaboleronsa kadottamisesta Jyväskylän normaalikoulun 3B-luokan oppilaiden haastattelussa, Keskisuomalainen 24.4.2023

Kiusaamishomma kosketti itseäniikin. Se avasi silmät sille, mitä julkisuus voi pahimmassa tapauksessa olla.

Käärijä kommentoi toisen UMK-finalistin kokemaa kiusaamista, Länsiväylä 5.2.2023

Loppujen lopuksi tärkeintä elämässä ovat oikeat asiat eli perhe, läheiset ja sellaiset. Musiikki on vain sivutuote. Suosio on pilvilinna, jonka päällä leijuu.

Uusimaa 11.2.2023

Mun mielestä koko homma perustuu siihen, mää oon sitä mieltä, että ottaa ensimmäisen askeleen, lähtee sinne polulle, joka jopa pelottaa. Sillon kun sä kohtaat sen pelon, et kohta pelkääkään tiettyllä tavalla mitään.

Linnan juhlissa,
Yle 6.12.2023

Katse journalismiin päin

Hurraa uutismedian 60-vuotias mediakasvatus! Se on kukoistanut, koska on kyennyt muuttumaan. Juhlavuoden kunniaksi toimittaja-opettaja Tuomas Kaseva kertoo, mihin suuntaan mediakasvatuksen pitäisi seuraavaksi matkata.

TEKSTI: MARI UUSIVIRTA
KUVITUS: ANNUKKA MÄKI-JÄRVI

Uutismedian mediakasvatustyö täyttää tänä vuonna 60 vuotta. Mediaympäristö ja mediankäyttö muuttuu nopeasti ja asettaa uudenlaisia vaatimuksia myös mediakasvatukselle. Media-lukutaidon opettaminen on nyt ehkä vaikeampaa kuin koskaan ennen – ja samalla sitä tarvitaan enemmän kuin koskaan.

Toimittaja ja mediaopettaja **Tuomas Kaseva** on yhdessä äidinkielen ja kirjallisuuden opettaja **Susanna Pasulan** kanssa laatinut medialukutaidon uudet teesit suuntaviivoiksi opettajille ja toimittajille. Nyt hän kertoo niiden kautta, mihin suuntaan mediakasvatuksen pitäisi seuraavaksi matkata.

1. Nuorille pitää opettaa nyt taitoa luottaa mediaan ja tutkittuun tietoon.

”Koulussa opetustraditio ohjaa aika voimakkaasti siihen, että kun opetetaan mediakritiikkiä ja medialukutaitoa, tuodaan tunnille kolumni tai uutinen ja revitään se auki: kenen näkökulma puuttuu ja millä lailla painottuneen kuvan juttu antaa.

En vähättele tätä, se on hirvittävän tärkeää. Mutta tuo käsittelytapa on yksinään ongelmallinen, koska monen nuoren maailmassa uutis-sisällöt ja muu journalismi ovat aivan vieraita. Jos niitä käsitellään tunneilla vain ongelmalähtöisesti, käsittelytapa työntää journalismin luota nuoria, jotka ovat vasta kasvamassa sen pariin. Miksi nuori kiinnostuisi itselleen vierasta asiasta, jos se on jo niin ongelmallista?”

2. Journalismin periaatteet pitää avata, sillä journalismi on nuorille vieras maailma.

”Varsinkin toimittajat yliarvioivat nuorten tiedot siitä, mitä journalismi on. Journalismi ei pysty säilyttämään asemaansa yhteiskunnassa, ellei se tarpeeksi tuo itse esille sitä, millä pelisäännöillä toimitaan ja mitkä sen hyvät puolet ovat.

Koulut tekevät journalismin perusasioiden opettamisessa hyvää duunia, mutta se ei vain riitä, jos päivittäinen journalismi ei ota asiakseen avata työtään. Tähän vaaditaan konkreet-

tisia toimia joka päivä. Uutismedioiden sivuilla täytyy selkeästi kertoa, mikä erottaa journalismin muusta netin sisällöstä, millaisin periaattein toimittajat tekevät työtään ja mistä nämä periaatteet löytyvät avattuina. Jokaisen kolumnin ja arvostelun ohessa pitäisi sanoa auki, että nyt ei välitetä tietoa vaan kyse on yksittäisen toimittajan mielipiteistä.

Toivon, että toimittajat voisivat vierailla kouluissa enemmän. Ymmärrän toimitusten realiteetit, mutta kun toimittaja astuu luokkaan, se oikeasti lisää kiinnostusta toimittajan työhön ja luottamusta journalismiin.”

3. Hyödyllisintä mediakritiikkiä on taito erottaa erilaiset somesisällöt toisistaan.

”Journalismista pitäisi koulussa puhua suhteessa muihin ympärillä oleviin tekstimaailmoihin. Sitä pitäisi tarkastella rinnakkain muiden somesisältöjen kanssa, koska nuoret saavat journalistisen sisältönsä tosi paljon somessa.

Esimerkiksi poliitikot ja somevaikuttajat tekevät tosi onnistuneesti Tiktok-sisältöjä. Niitä pitäisi verrata toimittajan tekemiin haastatteluihin ja analysoida, millä säännöillä ne toimivat ja pelaavat. Miten Mikael Gabrielin journalistinen haastattelu eroaa levy-yhtiön haastatteluvideosta ja siitä, miten Mikael Gabriel puhuu itse julkaisemassaan somesisällössä?”

Jos nuori katsoo kaksituhatta Tiktok-videota joka päivä, ei hän pysähdy uutistoimituksen julkaiseman videon kohdalla ajattelemaan, että tässäpä on sitä journalismia, tähän voi uskoa, vaan hän suhtautuu siihenkin yhtä kevyesti tai kriittisesti kuin muihin Tiktok-videoihin. Toimittajien pitää miettiä, kuinka saadaan nuoret ymmärtämään, että tämä on tehty ihan samoilla periaatteilla kuin ne uutiset, joita median omille saiteilla on.”

4. Mediakritiikkiin pitää sisällyttää itsekritiikki, taito tarkastella omia mediavalintoja ja kuplia.

”Mediatarjontaa on niin paljon, että jokainen meistä ajautuu väkisin kuplaan: seuraan näitä aiheita, julkaisijoita ja ihmisiä. Opettajana huomasin, miten vahvoja ja silti näkymättömiä kuplat ovat. Jos ilmastonmuutos mietityttää, algoritmi voi tukkia feedin ilmastokatastrofil-

Tuomas Kaseva

la niin syvästi, että toivoa ei näy. Monen feedi on kyllästetty tietyllä poliittisella ajattelulla tai jopa ajattelijalla, jollain taas edessä on koko ajan tiukka kauneuskäsitys.

Loputon kuplapuhe tässä ajassa luo mielikuvan, että muka oikeasti ymmärtäisimme, miten pientä rajattua maailmaa ja näkökulmaa katsomme. Välillä on pakko pysäyttää ja edes yrittää nähdä kuplan reunat ja niiden yli.”

5. Media muuttuu niin nopeasti, että opettajan tärkein taito on kiinnostua ja keskustella.

”Opettaessani lukiossa heräsin siihen, että nuoret kuluttavat journalismia paljon kuuntelemalla juttuja ja podcasteina. Tuli myös harvinaisen selväksi, miten tärkeää olisi, että me toimittajat emme eristäydettäisi Tiktokista vaan olisimme läsnä siellä.

Moni opettaja tuskailee, miten mediaa voi opettaa uskottavasti. Tajuan täysin. Olin itse opettajana jatkuvasti tilanteessa, että opiskelijat puhuivat sisällöistä, julkaisuista ja soveluksista, joista en ollut ikinä kuullut. Mutta näiden ympärille rakentuivat parhaat tuntini. Hirveän hyvä kysymys on: mitä luulet, miksi tämä sisältö on tehty juuri näin?”

Miksi mediakasvatus tarvitsee uutismediaa? Lue Tuomas Kasevan näkemyksiä seuraavalta sivulta.

POHDI: Kuinka paljon journalismia kohtaat media-arjessasi? Miten helppoa se on tunnistaa? Lisää tehtäviä löydät sivuilta 28–29.

Mediakasvatus tarvitsee uutismediaa

Suomessa medialukutaito on korkealla tasolla. Uutismedian mediakasvatustyöllä on ollut tähän vaikutuksensa, toimittaja-opettaja Tuomas Kaseva uskoo.

Opettaja-toimittaja **Tuomas Kasevan** mukaan koulut tekevät erinomaista työtä nuorten mediakasvatuksen kanssa.

”Suomessa mediakasvatusta on kouluissa paljon verrattuna moneen maahan. Ajattelen, että tällä on ollut väistämättä jokin vaikutus siihen, että kansa on medialukutaitoisia. Sitä kautta tiedetään mihin voi luottaa ja millä tavalla journalismi syntyy”, Kaseva sanoo. Hän on Helsingin Sanomien featuretoimituksen tuottaja, entinen Kallion lukion mediaopettaja sekä tehnyt äidinkielen *Särmä*-opikirjasarjaa.

Luottamus uutisiin on Suomessa poikkeuksellisen korkea. Suomalaisista 76 prosenttia luottaa itse seuraamiinsa uutisiin ja 69 prosenttia useimpiin uutisiin. Tämä selvisi Oxfordin yliopiston Reuters-instituutin tutkimuksessa vuonna 2023. Luottamus uutisiin on kasvanut jo kolmen vuoden ajan.

Kaseva uskoo, että osasy syy medialukutaitoon on myös sillä, että Uutismedian liitto on sitkeästi pitänyt esillä mediakasvatusta ja journalismin asiaa vuodesta toiseen. Aihepiiriin ei ole annettu unohtua.

”Uutismedian liitto on joka vuosi kunnianhimoisesti tuonut uusia kulmia siihen, mitä journalismin puolta kannattaa nyt käsitellä ja kuinka erilaisia juttuja tuodaan tunneille. Kouluissa taas on nähty, että journalismi on tosi olennainen asia, se liittyy oppilaiden arkeen ja kansalaisyksiksi kasvamiseen”, Kaseva sanoo.

OECD-maissa nuorten osaamistuloksia mittaavan Pisa-tutkimuksen mukaan suomalaisnuorten osaaminen on heikentynyt vuodesta 2006 alkaen. Vuoden 2022 tuloksissa lukutaidossa tapahtui suurempi muutos kuin koskaan aiemmin.

Kaseva uskoo, että yhä useamman nuoren kirjoitetun tekstin lukutaito pohjaa vahvasti uutis-, ajankohtais- ja featuresisältöihin samalla, kun kirjojen lukuharrastus on hiipunut.

”Onko tämä uusi ilmiö? Ei. Mutta joukko, jonka lukutaidon kehittämisessä journalistiset tekstit ovat miltei ainoita tekstejä mitä arjessa luetaan, on varmasti kasvanut ja on isohko.”

Tutustu myös: *Edellisellä aukeamalla Kaseva kertoo, mihin mediakasvatuksen pitäisi seuraavaksi matkata.*

Kuvitus: Venla Vaattovaara

Lisää tajua Tiktokista

Tiktok on nuorille tärkeä media ja keskeinen kanava myös uutisten seuraamiseen. Uutismedian liiton *Vastuullista journalismia Tiktokissa* -hanke lisää ymmärrystä siitä, millainen on uutisten ja journalismin rooli nuorten Tiktok-arjessa, mitä suomalaiset uutismediat ajattelevat alustasta ja millainen journalismi siellä toimii.

Hankkeessa tutkitaan nuorten mediankäyttöä ja suhdetta uutisiin sekä toteutetaan journalistien ja uutismedian kustantajien teemahaastatteluita. Tutkimusten ensimmäiset tulokset julkistetaan Uutisten viikolla 2024. Tulosten pohjalta tuotetaan

toimituksille käytännön työkaluja nuorten tavoittamiseen ja uudenlaisen journalismin tekemiseen sekä kouluille tietoa journalismikasvatuksen kehittämiseen.

Kiinalaisomisteisen Tiktokin epäillyt tietoturvaongelmat herättävät huolta myös mediataloissa. Hankkeessa seurataan Tiktokin tietoturvan ympärillä käytävää keskustelua, selvitetään uutismedioiden Tiktok-strategioita ja pohditaan, miten tehdä vastuullista journalismia Tiktokiin tietoturvakysymykset huomioiden.

Hanketta rahoittaa Media-alan tutkimusäätiö. Se jatkuu vuoden 2024 loppuun saakka.

”Tiktokin merkitys nopean videokerronnan kehittämisessä on juuri nyt aivan valtava. Lyhyen videon journalistiset mahdollisuudet ovat suuret, ja missään kehitys ei kerronnassa ole niin nopeaa kuin Tiktokissa.”

Helsingin Sanomien vastaava päätoimittaja Erja Yläjärvi Suomen Lehdistössä 18.12.2023

Suomen Lehdistö on media-alan oma lehti. Löydät sen osoitteesta www.suomenlehdisto.fi.

Voit myös tilata viikoittaisen uutiskirjeen, jossa kerrotaan muun muassa media-alan uusista kokeiluista, hyvistä käytännöistä ja ilmiöistä.

Väärä tieto murentaa demokratiaa ja uhkaa koko ihmiskuntaa

KOLUMNI
Susanna Ahonen

MAAILMAN TALOUSFOORUMIN tuore riskiraportti arvioi, että lyhyellä tähtämellä ihmiskuntaa pahiten uhkaava ilmiö on disinformaatio. Sen pelätään kärjistävän yhteiskuntien sisäistä polarisaatiota, murentavan demokratioita, johtavan viharikoksiin, väkivaltaisiin protesteihin ja terrorismiin sekä muodostavan valtavan riskin globaalille taloudelle.

Vuodesta 2024 on tulossa kaikkien aikojen vaalivuosi. Vaalit käydään yli 40 maassa, joissa asuu yhteensä yli kolme miljardia ihmistä. Demokratian kivijalka rakentuu avoimuudelle, vapaalle tiedonvälitykselle ja kansalaisten aktiiviselle osallistumiselle. Jos äänestäjät eivät tiedä, mikä on totta ja mikä valhetta, koko systeemi sulaa omaan mahdottomuuteensa.

UUTISMEDIAN LIITTO korostaa informaatiolukutaidon merkitystä. Kriittinen ajattelu ja kyky arvioida tiedon luotettavuutta ovat avainasemassa. Jokaisen on tärkeää ymmärtää, että muun muassa sosiaalisen median alustoilla levitetään vaikka minkälaisia hölynpölyä, jonka tavoitteena on synnyttää kaaosta ja eripuraa.

Julkisen sanan neuvoston jäsenmediat, kuten vaikkapa Helsingin Sanomat, Lapin Kansa, Aamulehti ja Satakunnan Kansa, ovat sitoutuneet totuudenmukaiseen tiedonvälitykseen. Niiden palkkalistoilla olevat toimittajat ovat tiedonhaun ja faktantarkistuksen ammattilaisia. On turvallista sanoa, että jokainen Journalistin ohjeisiin sitoutunut tiedotusväline pyrkii totuuteen ja on luottamuksemme arvoinen. Virheitä tehdään ja mokia sattuu, mutta journalistisen median tunnistaa

siitä, että se myöntää mokansa ja korjaa virheensä julkisesti.

Journalismin tärkein rooli on vaalia demokratiaa. Journalistinen vastuu ulottuu kaupunki- ja paikallislehdistä aina valtakunnan tasolle asti. Jos ihmiset eivät erota journalistista tiedonvälitystä muusta viestinnästä, olemme pulassa. Tässä piilee yksi demokratian haavoittuvuuksista.

KOULULAISILLE ON annettava eväät kriittiseen ajatteluun ja tiedon arviointiin. Journalismin syvempi ymmärtäminen osana demokraattista järjestelmää on syytä liittää osaksi kansallista opetussuunnitelmaa. Lapset ja nuoret ovat tulevaisuuden päätöksentekijöitä, ja heidän tulee tehdä valintoja perustuen luotettavaan tietoon.

Informaatiolukutaito on monivaiheinen prosessi, ja sen oppiminen alkaa varhain. Oppikirjojen tulisi syventyä journalismin rooliin yhteiskunnassa ja antaa nuorille työkalut tiedon arviointiin. Ilman vahvaa informaatiolukutaitoa demokratia jää haavoittuvaksi ja alttiiksi ulkopuolisille vaikutteille.

Demokraattisen yhteiskunnan perusta on luotettava tieto. Informaatiolukutaito on avain demokratian suojelemiseen ja vahvistamiseen. Se ei ole vain yksilön taito, vaan yhteiskunnan kollektiivinen voimavara, joka pitää demokratiamme elinvoimaisena.

Kirjoittaja on Uutismedian liiton informaatiolukutaitohankkeen projektipäällikkö. Tutustu: www.uutismediat.fi/informaatiolukutaito

Journalismin tärkein rooli on vaalia demokratiaa.”

Kirkasta
mediakasvatus-
osaamisesi

Miltä näyttävät median sirpaloituminen, monilukutaito, sananvapauden rajat ja digitaalinen valta historian ja yhteiskuntaopin opetussuunnitelman kulumasta? Mitä meille Suomessa tarkoittavat trollitehtaat ja autoritääristen johtajien sometus? Mikä on journalismin merkitys medialukutaidon kohteena ja sen lähteenä yhteiskuntaopin opetuksessa?

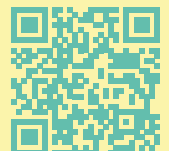
Journalismi, sananvapaus ja digitaalinen valta

TÄYDENNYSKOULUTUS OPETTAJILLE

Kaikille avoin maksuton verkkokurssi on suunnattu erityisesti historian ja yhteiskuntaopin opettajille. Kolmetuntinen kokonaisuus sisältää monipuolista ja ajankohtaista tietoa ja innostavia pedagogisia ideoita.

Voit suorittaa koulutuksen omaan tahtiisi osoitteessa

www.mediajademokratia.fi

SANANVAPAAUS ON TOIVON TUOJA

Sananvapautta on oikeus oikeaan tietoon. Se on demokraattisen, vapaan maailman perusta. Toimitaan yhdessä sananvapauden puolesta tässä ajassa, jossa erilaiset vaikuttamisyrietykset ja disinformaation levittäminen ovat tulleet jäädäkseen.

Luotettava uutismedia antaa suojaa vääristeltyä tietoa vastaan.

Uutismedian liiton terveiset kouluihin

Jukka Holmberg
Liittojohtaja

Uutismedian tuottaman faktapohjaisen journalismin tunnistaminen on entistäkin tärkeämpi kansalaistaito. Se tukee demokratiaa ja tiedon huoltovarmuutta."

Ilona Hannikainen
Järjestöpäällikkö

Uutismediasta löytyy luettavaa luokan erilaisille lukijoille. Alkuun pääsee tunnistamalla kirjaimia ja sanoja, ja lukutaitoisemmat voivat tutustua uutisiin tai sarjakuviin."

Elina Penttilä
Koulutusassistentti

Lämpimät terveiset opettajille kaikkiin kouluihin – teette tärkeää työtä."

Sirpa Kirjonen
Markkinointi- ja tutkimusjohtaja

Opettajat tekevät erittäin merkityksellistä työtä tukiessaan kaikkien nuorten yhtäläisiä mahdollisuuksia oppia ja vaikuttaa, kasvaa aktiivisiksi kansalaisiksi."

Ismo Huhtanen
Lakiasianjohtaja

Suuri kiitos tärkeästä työstänne! Lukutaidolla, erilaisen informaation ymmärtämisellä ja sydämen sivistyksellä oppilaat pärjäävät kaikkina aikoina."

Johanna Haapiainen-Makkonen
Juridinen asiantuntija

Kiitos, että tuette lapsia ja nuoria luotettavan tiedon etsimisessä! Tässä uutismedia on inspiroiva lähde, joka auttaa ymmärtämään toisen toisiamme ja maailmaa."

Hanna Romppainen
Mediakasvatusasiantuntija

Opettajat, olette rautaisia opetuksen ja mediakasvatuksen ammattilaisia! Kiitos kun innostatte lapsia ja nuoria uutisten pariin, kannustatte vaikuttamaan ja opettatte kriittistä ajattelua."

Elina Kuismin
Viestintäasiantuntija

Uutismedia on täynnä luotettavaa tietoa, avartavia tarinoita ja näkökulmia maailmaan. Lämmin kiitos kun opastatte vastuullisen journalismin äärelle!"

Susanna Ahonen
Projektipäällikkö

Suomalaisten vahva medialukutaito on pitkälti peruskoulun ja toisen asteen opettajien ansiota. Sydämelinen kiitos teille kaikille! Yhteistyömme jatkukoon yhtä upeissa merkeissä."

Riikka Virranta
Päätoimittaja, Suomen Lehdistö

Uutiset kiinnostavat lapsia ja ovat oivia oppimisen paikkoja. Koulu on mahtava mahdollisuus tasata tie myös tuoreimpaan tietoon!"

Janne Arola
Tuottaja, Suomen Lehdistö

Vain riippumaton journalismi kertoo luotettavasti, mitä yhteiskunnassa tapahtuu ja miksi. Siksi sitä kannattaa pitää esillä ja puolustaa myös kouluissa."

**UUTIS-
MEDIAN
LIITTO**

Uutismedian liitto on Suomen sanomalehtien ja kaupunkilehtien julkaisijoiden ja muiden yksityisten uutismedioiden toimialajärjestö. Jäseninäemme on yli 230 uutismediaa ympäri Suomen.

Toimimme monipuolisesti uutismedian puolesta: vahvistamme sen elinvoimaisuutta, tuotamme tietoa, järjestämme tapahtumia, viestimme, tuemme lukijamarkkinointia ja toimimme medialukutaidon sekä luotettavan mediasisällön puolesta. Julkaisemme lisäksi Suomen Lehdistö-lehteä.

www.uutismediat.fi

Me tunnemme uutismedian.

231 uutismediaa ympäri Suomen

Uutismedian liitossa on yhteensä 231 jäsenlehteä*. Ne ovat sitoutuneet noudattamaan Journalistin ohjeita ja Julkisen sanan neuvoston (JSN) periaatteita.

Lehdet on luokiteltu seuraavasti: ▶ erikoislehti (3), ▶ iltapäivälehti (2), ▶ kaupunkilehti (50), ▶ paikallislehti (136), ▶ päivälehti (30), ▶ verkkojulkaisu (3) ja ▶ muu lehti (7).

Listaan on merkitty vain lehtien pääilmestymispaikkakunnat. Lehti voi kuitenkin ilmestyä tätä laajemmalla alueella.

Mitkä lehdet ilmestyvät paikkakunnallasi?

Uutismedian liiton sanomalehtihaun avulla voit tutustua liiton jäsenlehtiin ympäri Suomen. Voit hakea lehtiä nimen, lehtityypin, lehden julkaisijan, konsernin, ilmestymispäivän, paikkakunnan tai maakunnan mukaan.

Sanomalehtihaun löydät osoitteesta
www.uutismediat.fi/sanomalehtihaku

SATAKUNTA

Eura ▶ Alasatakunta	Noormarkku ▶ UutisLuotsi
Harjavalta ▶ Sydän-Satakunta	Pori ▶ Satakunnan Kansa ▶ Satakunnan Viikko
Huittinen ▶ Lauttakylä	Rauma ▶ Länsi-Suomi ▶ Raumalainen
Kankaanpää ▶ Kankaanpään Seutu	Ulvila ▶ Ulvilan Seutu
Merikarvia ▶ Merikarvia-lehti	

VARSINAIS-SUOMI

Kaarina ▶ Kaarina-lehti	Salo ▶ Perniönseudun Lehti
Laitila ▶ Laitilan Sanomat	▶ Salon Seudun Sanomat ▶ Salonjokilaakso
Lieto ▶ Turun Tienoo	Somero ▶ Paikallislehti Somero
Loimaa ▶ Loimaan Lehti	Turku ▶ Aamuset Kaupunki-media ▶ Turkulainen ▶ Turun Sanomat
Paimio ▶ Kunnallislehti Paimio-Sauvo-Kaarina	▶ Turun Seutusanomata ▶ Åbo Underrättelser
Parainen ▶ Pargas Kungörelser - Paraisten Kuulutukset	Uusikaupunki ▶ Uudenkaupungin Sanomat ▶ Vakka-Suomen Sanomat
Pöytyä ▶ Auranmaan Viikkolehti	
Raisio ▶ Rannikkoseutu	

KESKI-POHJANMAA

Kannus ▶ Lestijoki	Kokkola ▶ Keskipohjanmaa ▶ Kokkola-lehti
Veteli ▶ Perhonjokilaakso	

KESKI-SUOMI

Hankasalmi ▶ Hankasalmen Sanomat	Joutsa ▶ Joutsan Seutu
Jyväskylä ▶ Keski-suomalainen ▶ Suur-Jyväskylän Lehti	Jämsä ▶ Jämsän Seutu ▶ Vekkarit
Karstula ▶ Viisipiikkinen	Keuruu ▶ Suur-Keuruu
Korpilahti ▶ Korpilahti-lehti	
Laukaa ▶ Laukaa-Konnevesi	Pihtipudas ▶ Kotiseudun Sanomat
Saarijärvi ▶ Sampo	Uurainen ▶ Paikallisuutiset
Viitasaari ▶ Viitasaaren Seutu	Äänekoski ▶ Pikkukaupunkilainen ▶ Sisä-Suomen Lehti ▶ ÄKS Äänekosken Kaupunkisanomat

PIRKANMAA

Akaa ▶ Akaan Seutu	Punkalaidun ▶ Punkalaitumen Sanomat
Hämeenkyrö ▶ Seutulehti UutisOiva	Pälkäne ▶ Sydän-Hämeen Lehti
Kangasala ▶ Kangasalan Sanomat	Ruovesi ▶ Ruovesi-lehti
Kuhmoinen ▶ Kuhmoisten Sanomat	Sastamala ▶ Alueviesti ▶ Tyrvään Sanomat
Lempäälä ▶ Lempäälän-Vesilahden Sanomat	Tampere ▶ Aamulehti ▶ Tamperelainen ▶ Teisko-Aitolahdi-lehti
Mänttä-Vilppula ▶ KMV-lehti	Urjala ▶ Urjalan Sanomat
Nokia ▶ Nokian Uutiset	Valkeakoski ▶ Valkeakosken Sanomat
Orivesi ▶ Oriveden Sanomat	Ylöjärvi ▶ Ylöjärven Uutiset
Parkano ▶ Ylä-Satakunta	
Pirkkala ▶ Pirkkalainen	

POHJOIS-POHJANMAA

Haapajärvi ▶ Selänne	Haapavesi ▶ Haapavesi-lehti	Kalajoki ▶ Kalajokiseutu	Kuusamo ▶ Koillissanomat ▶ Kuusamon Seutu	Liminka ▶ Rantalakeus	Muhos ▶ Tervareitti	Nivala ▶ Nivala-lehti	Oulainen ▶ Pyhäjokiseutu ▶ SeutuMajakka	Oulu ▶ Forum24 ▶ Kaleva ▶ Pohjoisen polut ▶ Rantapohja	Pudasjärvi ▶ Iijokiseutu	Pyhäjärvi ▶ Pyhäjärven Sanomat	Raahe ▶ Raahelainen ▶ Raahen Seutu	Sievi ▶ Sieviläinen	Siikajoki ▶ Siikajokilaakso	Ylivieska ▶ Kalajaska ▶ Kalajokilaakso

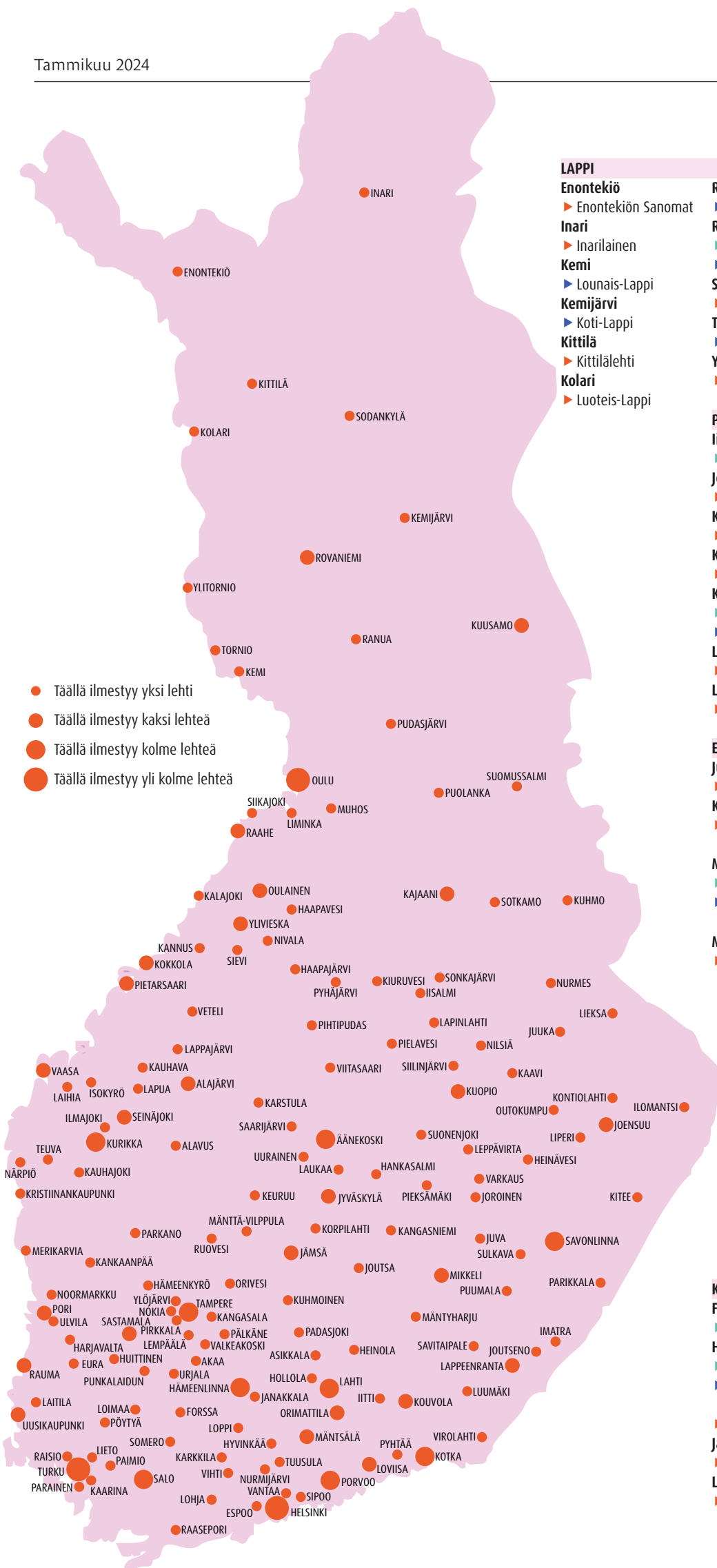
ETELÄ-POHJANMAA

Alajärvi ▶ Järviseuutu ▶ Torstai-lehti	Alavus ▶ Viiskunta	Ilmajoki ▶ Ilmajoki-lehti	Isokyrö ▶ Pohjankyrö-lehti	Kauhajoki ▶ Kauhajoki-lehti	Kauhava ▶ Komiat	Kurikka ▶ JP Kunnallissanomat ▶ Jurvan Sanomat ▶ Kurikka-lehti	Lappajärvi ▶ Järviseuudun Sanomat	Lapua ▶ Lapuan Sanomat	Seinäjoki ▶ Epari ▶ Ilkka-Pohjalainen	Teuva ▶ Tejuka-lehti

UUSIMAA

Espoo ▶ Länsiväylä	Helsinki ▶ Helsingin Sanomat ▶ Helsingin Uutiset ▶ Hufvudstadsbladet ▶ Lauttasaari-lehti	Hyvinkää ▶ Aamuposti	Karkkila ▶ Karkkilalainen	Lohja ▶ Länsi-Uusimaa	Loviisa ▶ Loviisan Sanomat ▶ Nya Östis	Mäntsälä ▶ Mäntsälän Sanomat ▶ Mäntsälän Uutiset	Nurmijärvi ▶ Nurmijärven Uutiset	Porvoo ▶ Itäväylä ▶ Uusimaa ▶ Östnyland	Raasepori ▶ Västra Nyland	Sipoo ▶ Sipoon Sanomat	Tuusula ▶ Keski-Uusimaa	Vantaa ▶ Vantaan Sanomat	Vihti ▶ Vihdin Uutiset

- Täällä ilmestyy yksi lehti
- Täällä ilmestyy kaksi lehteä
- Täällä ilmestyy kolme lehteä
- Täällä ilmestyy yli kolme lehteä

LAPPI

- Enontekiö**
  - ▶ Enontekiön Sanomat
- Inari**
  - ▶ Inarilainen
- Kemi**
  - ▶ Lounais-Lappi
- Kemijärvi**
  - ▶ Koti-Lappi
- Kittilä**
  - ▶ Kittilälehti
- Kolari**
  - ▶ Luoteis-Lappi

Ranua

- ▶ Kuriiri
- Rovaniemi**
  - ▶ Lapin Kansä
  - ▶ Uusi Rovaniemi

Sodankylä

- ▶ Sompio

Tornio

- ▶ Kotikulmilla

Ylitornio

- ▶ Meän Tornionlaakso

KAINUU

Kajaani

- ▶ Kainuun Sanomat
- ▶ Koti-Kajaani

Kuhmo

- ▶ Kuhmolainen

Puolanka

- ▶ Puolanka-lehti

Sotkamo

- ▶ Sotkamo-lehti

Suomussalmi

- ▶ Ylä-Kainuu

VALTAKUNNALLINEN

- ▶ Hevosurheilu
- ▶ Iltalehti
- ▶ Ilta-Sanomat
- ▶ Kansan Uutiset
- ▶ Kauppalehti
- ▶ Maaseudun Tulevaisuus
- ▶ Nykypäivä
- ▶ Suomenmaa
- ▶ Uusi Suomi
- ▶ Verkko-uutiset

POHJOIS-SAVO

Iisalmi

- ▶ Iisalmen Sanomat

Joroinen

- ▶ Joroisten Lehti

Kaavi

- ▶ Koillis-Savo

Kiuruvesi

- ▶ Kiuruvesi

Kuopio

- ▶ Savon Sanomat
- ▶ Viikkosavo

Lapinlahti

- ▶ Matti ja Liisa

Leppävirta

- ▶ Soisalon Seutu

Nilsjä

- ▶ Pitäjäläinen

Pielavesi

- ▶ Pielavesi-Keitele

Siilinjärvi

- ▶ Uutis-Jousi

Sonkajärvi

- ▶ Miilu

Suonenjoki

- ▶ Paikallislehti Sisä-Savo

Varkaus

- ▶ Warkauden Lehti

POHJOIS-KARJALA

Heinävesi

- ▶ Heinäveden Lehti

Ilomantsi

- ▶ Pogostan Sanomat

Joensuu

- ▶ Karjalainen
- ▶ Karjalan Heili

Kontiolahti

- ▶ Pielisjokiseutu

Juuka

- ▶ Vaarojen Sanomat

Kitee

- ▶ Koti-Karjala

Lieksa

- ▶ Lieksan Lehti

Liperi

- ▶ Kotiseutu-uutiset

Nurmes

- ▶ Ylä-Karjala

Outokumpu

- ▶ Outokummun Seutu

ETELÄ-SAVO

Juva

- ▶ Juvan Lehti

Kangasniemi

- ▶ Kangasniemen Kunnallislehti

Mikkeli

- ▶ Länsi-Savo
- ▶ Mikkelin Kaupunkilehti

Mäntyharju

- ▶ Pitäjänuutiset

Pieksämäki

- ▶ Pieksämäen Lehti

Puumala

- ▶ Puumala-lehti

Savonlinna

- ▶ Itä-Savo
- ▶ Puruvesi

Sulkava

- ▶ Savonmaa
- ▶ Sulkava-lehti

ETELÄ-KARJALA

Imatra

- ▶ Uutisvuoksi

Joutseno

- ▶ Paikallislehti Joutseno

Lappeenranta

- ▶ Etelä-Saimaa
- ▶ Lappeenrannan Uutiset

Luumäki

- ▶ Luumäen Lehti

Parikkala

- ▶ Parikkalan-Rautjärven Sanomat

Savitaipale

- ▶ Länsi-Saimaan Sanomat

KYMENLAAKSO

Kotka

- ▶ Kaupunkilehti PK & Ankkuri
- ▶ Kymen Sanomat
- ▶ Kymensuu

Kouvola

- ▶ Keskilaakso
- ▶ Kouvolan Sanomat

Pyhtää

- ▶ Pyhtäänlehti-Pyttisblad

Virolahti

- ▶ Kaakonkulma

KANTA-HÄME

Forssa

- ▶ Forssan Lehti

Hämeenlinna

- ▶ Hämeen Sanomat
- ▶ Hämeenlinnan Kaupunki-uutiset
- ▶ Keski-Häme

Janakkala

- ▶ Janakkalan Sanomat

Loppi

- ▶ Lopen Lehti

PÄIJÄT-HÄME

Asikkala

- ▶ Seutu4 Päijät-Häme

Heinola

- ▶ Itä-Häme

Hollola

- ▶ Seutu4 Hollolan Sanomat

Iitti

- ▶ Iitinseutu

Lahti

- ▶ Etelä-Suomen Sanomat

- ▶ Seutu4 Nastola-lehti

- ▶ Uusi Lahti

Orimattila

- ▶ Orimattilan Sanomat
- ▶ Seutu4 Orimattilan aluelehti

Padasjoki

- ▶ Padasjoen Sanomat

Ota uutiset osaksi opetusta – tilaa oppituntivinkit

Ajankohtaiset uutiset ovat oiva oppimateriaali, joka elävöittää opetusta eri oppiaineissa.

Mediakasvatuksellisissa oppituntivinkeissä pureudutaan kiinnostavien uutismedian sisältöjen avulla ajankohtaisiin aiheisiin. Ne ovat kätevä työkalu journalismikasvatukseen eri ikäryhmille.

- Tutustu uutismedian sisältöihin eri puolilta Suomea.
- Nosta ajankohtaiset puheenaiheet keskusteltavaksi luokassa.
- Innosta journalismin pariin.

Tutustu ja tilaa oppituntivinkit-uutiskirje: uutismediakasvatus.fi/oppituntivinkit

Vinkejä
esiopetukseen,
alakouluun, yläkouluun,
toiselle asteelle ja
erityisryhmien
opetukseen.

UUSI MATERIAALI

Miksi tahdon olla journalisti?

"Uutisten on mentävä sinne, missä ihmiset on, jotta ne uutiset myös löydetään."

"Ukrainan sota on ollut kaikista merkityksellisin aihe, mistä mä oon toimittajana raportoinut."

"Paikallislehdet tuo esiin tavallisia ihmisiä. Ne inspiroi ja tuo meitä lähemmäs toisia."

Uutisten viikolla 2024 julkaistavilla videoilla kolme toimittajaa kertoo, mihin journalismia tarvitaan.

Löydät videot osoitteesta uutismediakasvatus.fi/materiaalit

UUTISTEN VIIKKO 29.1.–2.2.

AIKAKAUSMEDIA

LEHTIJUTTU EI SYNNY YKSIN

Toimittaja

Jutut syntyvät toimittajan ideasta ja kynästä. Taustatutkimus, haastattelut ja faktantarkistus kuuluvat myös toimittajan työnkuvaan.

Kuvaaja

Valokuvaaja visualisoi sen minkä toimittaja kirjoittaa: juttu herää eloon vasta kuvan kautta.

Graafikko ja AD

Graafikko ja lehden Art Director toteuttavat käytännössä lehden ja jutun ulkoasun siihen muotoon jossa lukija sen näkee.

Videokuvaaja

Verkojuttuja julkaistaan myös videoina, jolloin juttu suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä videokuvaajan kanssa.

Editoija

Videoeditoija koostaa kuvattua videomateriaalista ymmärrettävän kokonaisuuden.

Datajournalisti

Datajournalisti tekee tiedosta visuaalista hyödyntämällä avointa dataa: tilastoja ja tietoaaineistoja.

Päätoimittaja

...on lehden vastaava toimittaja. Hän on vastuussa lehden sisällöstä ja luotettavuudesta, sekä lehdelle asetetuista taloudellisista tavoitteista.

Toimituspäällikkö

Toimituspäällikkö suunnittelee lehden sisällön, vastaa sen kehittämisestä ja toimii ylimpänä työnjohtajana.

Toimitussihteri

Toimitussihteri muokkaa jutut julkaisukuntoon, tarkastaa kielliasun, on yhteydessä lehtipainoon ja taittaa jutut lehden sivuille.

Viisi näkökulmaa journalismiin www.mediaakiitos.fi

Tehtävävinkkejä mediakasvatukseen

Näissä tehtävissä tutkitaan uutismediaa, mietitään journalismin merkitystä ja pohditaan omaa mediankäyttöä. Tehtävissä hyödynnetään tämän juhlalehden sisältöjä. Lisää vinkkejä mediakasvatukseen löydät osoitteesta www.uutismediakasvatus.fi.

Tehtäviä voi soveltaa eri-ikäisten opetukseen. Erityisesti pienimmille sopivat tehtävät tunnustat tästä merkistä: 🐾

TEHTÄVÄT: HANNA ROMPPAINEN

Mistä sinä seuraat uutisia?

TikTokista on tullut nuorille keskeinen kanava uutisten seuraamiseen. Lue sivuilta 4-5, miten lukiolaiset Viivi Karjalainen ja Mina Törmälä seuraavat uutisia erityisesti Tiktokissa.

POHDI

► Mistä tai keneltä sinä saat tietoa uutisista ja muista ajankohtaisista asioista? Mieti 1-3 sinulle tärkeintä uutiskanavaa tai -lähdettä. Kuinka iso osa päivittäisestä mediankäytöstäsi kuluu uutisten tai ajankohtaisten aiheiden parissa?

► Minkä median tai sovelluksen parissa vietät päivittäin eniten aikaa ja miksi? Kuinka paljon kohtaat sosiaalisen mediassa ns. perinteisen medioiden (esimerkiksi iltapäivälehtien, Helsingin Sanomien, paikallis- tai maakuntalehden, MTV3:n tai Ylen) julkaisemia sisältöjä?

🐾 Kuinka kiinnostunut sinä olet uutisista? Millaisia uutisia seuraat mielelläsi ja mistä?

KESKUSTELE

► Millaiset uutisaiheet ovat juuri nyt pinnalla omassa media-arjessasi. Pöimi aktiivisesti käyttämästäsi mediakanavasta 1-3 tärkeintä uutista ja esittele ne parillesi tai pienryhmässä. Nousee esiin samoja aiheita? Kenen julkaisemia uutiset ovat?

► Kuinka paljon kohtaat media-arjessasi virheellistä, harhaanjohtavaa tai epäselvältä tuntuvaa tietoa? Millä tavalla käytännössä arvioit, voiko johonkin yksittäiseen uutiseen luottaa? Kuinka helppoa luotettavuuden arviointi mielestäsi on?

► Millaisia tietoturvaongelmia Tiktokiin ja muihin somealustiin voi liittyä? Miten ne vaikuttavat omaan mediankäyttöösi?

🐾 Keskustelkaa yhdessä: julkaistaanko lehdissä riittävästi sellaisia uutisia, jotka kiinnostavat myös lapsia? Millaisista aiheista te tahtoisitte lukea enemmän?

KOKEILE

► Mitä aktiivisesti käyttämäsi somekanavaa lähipiiri aikuiset (esimerkiksi vanhempasi) eivät juuri tunne? Valitse yksi kanava tee siitä tiivis video- tai tekstimuotoinen esittely sellaiselle henkilölle, joka ei kanavaa lainkaan tunne. Mitä jokaisen tulisi ymmärtää tästä kanavasta? Miksi sinä seuraat sitä? Millaisia ovat kanavan sisällöt ja kuka niitä julkaisee? Mitkä ovat kanavan parhaat puolet? Entä huonoimmat?

► Etsi paikallisen uutismedian verkkosivuilta sinua kiinnostava uutinen. Mieti, millaisen jutun siitä saisi tehtyä Tiktokiin - tai vaihtoehtoisesti johonkin muuhun aktiivisesti seuraamaasi somekanavaan.

🐾 Valitse yksi aihe, josta sinä olet kiinnostunut. Aihe voi liittyä esimerkiksi harrastukseesi. Tarkkaile viikon ajan, millaisia juttuja aiheesta oman alueesi uutismedia julkaisee - vai käsitelläänkö aihetta lainkaan. Kerro toimittajalle aiheeseen liittyvä juttuidea.

Kuinka tuttua journalismi on?

Lue sivuilta 8-9 Oulun normaalikoulun kasiluokkalaisten kokemuksia journalistikasvatuksesta. Tutustu lisäksi sivuilla 18-19 Tuomas Kasevan Medialukutaidon uusiin teeseihin.

KESKUSTELE

► Missä olet tänään kohdannut journalismia? Somessa kuka tahansa voi saada viestinsä julki suurelle yleisölle. Mihin journalismia vielä tarvitaan?

► "Opettaessani lukiossa heräsin siihen, että nuoret kuluttavat journalismia paljon kuuntelemalla juttuja ja podcasteina", Tuomas Kaseva sanoo jutussa sivulla 19. Kuulostaako tämä tutulta? Missä muodossa sinä haluat seurata uutisia ja muita journalistisia sisältöjä?

► Määrittele yhdessä, mitä journalismi on. Entä mitä se ei ole? Miten journalismi eroaa esimerkiksi mainonnasta tai somevaikuttajan julkaisusta? Pohtikaa yhdessä: Miten journalismi muuttuisi, jos rahalla saisi ostettua sisältöjä? Entä mitä tarkoittaisi, jos esimerkiksi kunnanjohtaja saisi vaikuttaa, mitä paikallislehdessä kirjoitetaan?

► Miksi journalismi maksaa? Millaisesta mediasisällöstä sinä olet lukijana valmis maksamaan?

TUTKI

► Selvitä, mitä journalistin ohjeet tarkoittavat. Kokeile mediaakiitos.fi-sivuston "Mitä toimittaja tekee?"-osiossa, kuinka hyvin itse hallitset ohjeet.

► Tutustu uutismediakasvatus.fi-sivustolla videoihin, joissa journalistit puhuvat siitä, miksi he tahtovat olla journalistejä (videot julkaistaan Uutisten viikolla 2024). Mitä uutta opit journalismista videot katsomalla?

► Tuomas Kasevan (ks. s. 19) mukaan hyödyllisintä mediakritiikkiä on taito erottaa erilaiset somesisällöt toisistaan. Tutki jotakin seuraavista:

- Etsi jonkun poliitikon Tiktok-sisältö. Etsi lisäksi samasta poliitikosta tehty journalistinen haastattelu. Miten nämä eroavat toisistaan? Mikä on poliitikon oman sisällön tavoite, entä journalistisen jutun?
- Etsi jonkin levy-yhtiön sivuilta jonkun sinua kiinnostavan artistin haastattelu. Etsi saman artistin kirjoittama somepostaus ja lisäsi vielä jokin journalistinen juttu artistista. Vertaa näitä kolmea keskenään. Miten näiden sisältöjen tavoitteet eroavat toisistaan? Millaisen mielikuvan artistista saa kunkin näiden sisältöjen kautta?

KOKEILE

► Mieti jokin ajankohtainen, sinua kiinnostava aihe. Se voi liittyä esimerkiksi kunnallispolitiikkaan, omaan harrastukseesi tai vaikkapa kouluun tai opiskeluun. Ideoi, millaisen a) mainoksen ja b) journalistisen jutun tästä aiheesta voisi tehdä. Mieti näkökulma ja tee suunnitelma sisällöistä sekä käytettävistä lähteistä. Pohdi vielä, millä kaikilla tavoin mainoksen tekeminen ja journalistisen sisällön tekeminen eroavat toisistaan. Entä mikä kaikki on erilaista lopputuloksessa?

Kuuluuko lasten ja nuorten ääni?

Tutustu sivuilla 10–14 millaisia projekteja uutismediat eri puolilla Suomea ovat lasten ja nuorten kanssa tehneet.

POHDI

🐾 Mikä projekteista kuulostaa sinusta kiinnostavimmalta ja miksi?

► Kuinka paljon medioissa (esimerkiksi lehdissä, tv:ssä tai radiossa) teidän mielestänne kuuluu lasten ja nuorten ääni?

TUTKI

► Selvitä, millaisia aiheita alueesi uutismedioissa käsitellään. Ketkä pääsevät jutuissa ääneen? Kuinka paljon lapsia ja nuoria näkyy haastateltavina tai kuvissa? Pohdi seurannan jälkeen: Kirjoitetaanko mediassa riittävästi sellaisista aiheista, jotka ovat lähellä lasten ja nuorten elämää? Millaisia aiheita sinä tahtoisit seurata tästä mediasta?

🐾 Selailkaa omaa lähilehteänne ja tarkastelkaa, miten teidän ikäisenne lapset näkyvät lehdessä. Koostakaa jutuista ja kuvista kollaasi.

► Anna toimitukselle juttuvinkki! Pyri keksimään mahdollisimman konkreettinen aihe. Voit kertoa esimerkiksi jonkin huomaamasi epäkohdan tai ilon aiheen tai vinkata jostakusta kiinnostavasta haastateltavasta.

KOKEILE

🐾 Akaan Seudun juttusarjassa (ks. s. 12) päiväkotilapset esittelevät lempipaikkojaan päiväkodissa. Harjoittele toimittajana ja haastateltavana olemista ja tehkää uutiset teidän omista lempipaikoistanne päiväkodissa tai koulussa.

1. Jakautukaa pareihin. Toinen saa olla toimittaja ja toinen haastateltava.
2. Haastateltava esittelee toimittajalle oman lempipaikkansa ja kertoo, miksi se on oma suosikki. Toimittaja kuvaa esittelyn videolle tai kirjoittaa siitä tärkeitä asioita muistiin uutisen kirjoittamista varten ja ottaa siihen kuvan.
3. Vaihtakaa rooleja.
4. Kirjoittakaa lopuksi jutut tai miettikää uutisvideoille sopiva otsikko.

► Tutki, millaisia aiheita lähimedia-si mielipidesivuilla parhaillaan käsitellään. Selvitä lisäksi, millaisia ohjeita mielipidekirjoitusten kirjoittamiselle ja niiden lähettämiseksi lähimedialla-si on. Mieti, mihin aiheeseen sinä voit ottaa kantaa. Kirjoita oma mielipidekirjoitus. Voit vaikkapa kommentoida jotakin puheenaihetta, vaatia muutosta, herättää keskustelua tai nostaa esiin jonkin havaitsemasi epäkohdan.

Löydä oma juttusi

Tämän vuoden Uutisten viikon ilmoituksessa (ks. takakansi) Jere Pöyhönen eli kaikkien tuntema Käärijä Vantaalta kertoo, millainen merkitys uutismedialla on ollut hänen oman tiensä löytymisessä. Samasta aiheesta hän on puhunut myös useissa haastatteluissa, joita avataan sivuilla 16–17.

POHDI

🐾 Mistä Käärijä on tunnettu? Mitä asioita tiedät hänestä entuudestaan?

► Millainen esikuva tai roolimalli Käärijä on? Millaisista teemoista hän on puhunut julkisuudessa? Mikä on hänen viestinsä nuorille?

► Uutismedioissa julkaistaan paitsi uutisia myös muun muassa monenlaisia henkilöjuttuja. Millaisia sisältöjä sinä seuraat uutismedioista? Millaisissa tilanteissa tahdot seurata uutisia, milloin henkilöiden tarinoita ja milloin viihteellisiä juttuja?

KESKUSTELE

► Mieti omaa mediankäyttöäsi. Muis-tatko jonkin yksittäisen jutun, jossa kerrotulla tarinalla olisi ollut sinuun iso vaikutus? Miksi juttu jäi mieleen? Muuttiko se käsitystäsi, opitko sen kautta jotain uutta, antoiko se samaistumispintaa tai auttoiko se oman juttusi löytämisessä? Kertokaa pareittain tai pienryhmissä.

► Millaisia juttuja te tykkäätte lukea lehdistä? Seuraatko jotakuta tiettyä julkisuuden henkilöä, luetteko uutisia tai oletteko kiinnostuneita vaikkapa omaan harrastukseenne liittyvistä jutuista?

KOKEILE

► Jyväskylän Normaalkoulun alakoululaiset pääsivät haastattelemaan Käärijää. Tutustu projektiin tarkemmin tämän lehden sivulla 10. Jos sinä pääsisit haastattelemaan Käärijää, mitä kysyisit? Miettikää pienryhmissä 1–3 haastattelukysymystä.

🐾 Etsi jostakin uutismediasta henkilöjuttuja tai -kuvia. Valitse yksi kiinnostava henkilö ja kirjoita hänelle kirje.

Mitä toimituksessa tapahtuu?

Tutustu sivulla 25 karttaan, jossa esitellään Suomessa ilmestyvät sanoma- ja kaupunkilehdet. Hyödynnä myös sanomalehtihakua sivustolla uutismediat.fi. Tutki lisäksi "Lehtijuttu ei synny yksin" -ilmoitusta sivulla 27.

POHDI

🐾 Mitä toimittaja tekee? Mitä kaikkea toimittajan työpäivään kuuluu?

🐾 Millaisista aiheista sinä tekisit toimittajana mieluiten juttuja?

► Paikallis- ja kaupunkilehtien ytimessä on paikallisjournalismi. Etsi kartasta, mitkä paikallis- ja kaupunkilehdet ilmestyvät sinua lähellä. Millaisista paikallisista aiheista sinä haluat pysyä kartalla?

TUTKI

► Uutismedialla on monta erilaista muotoa. Selvitä, missä kaikissa kanavissa sinulle läheisin tai tutuin uutis-media julkaisee sisältöjä. Mitä kautta itse yleisimmin seuraat sen sisältöjä? Millainen uutinen toimii printissä, millainen verkossa ja millainen eri so-mekanismissa?

► Tutustu ensin "Lehtijuttu ei synny yksin" -ilmoitukseen. Mikä ammatteista on sinulle tutuin? Entä mikä vie-

rain? Etsi sitten yksi laaja juttu jostakin uutismediasta. Keitä kaikkia sen tekemiseen on tarvittu?

► Katso uutismediakasvatus.fi-sivustolla videot, joissa journalistit kertovat työstään ("Miksi tahdon olla journalisti?" -videot julkaistaan Uutisten viikolla 2024). Millaiselta toimittajan työ vaikuttaa näiden videoiden perusteella?

KOKEILE

► Ryhdy kuvittajaksi. Etsikää erilaisia uutisjuttuja ja poistakaa niistä kuvat. Valitse yksi jutuista ja suunnittele siihen uusi kuvitus. Millainen kuvitus tukisi juttua parhaiten? Sopiiko kuvitukseksi valokuva, piirros, symbolikuva vai infografiikka? Toteuta kuvitus jo-

ko piirtämällä, valokuvaamalla tai videoimalla. Vertaa lopuksi kuvitusta alkuperäiseen – mikä muuttui? *Harjoitus on julkaistu alun perin Jutuntekijän oppaassa, jonka löydät uutismediakasvatus.fi-sivustolta.*

UUTISPUUHAT

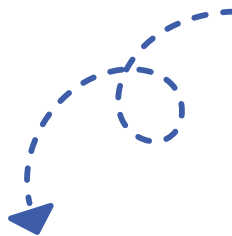
LAATINEET: ELINA KUISMIN JA HANNA ROMPPAINEN

SANASOKKELOON ON PILOTETTU KYMMENEN LEHDEN TOIMITUKSEEN LIITTYVÄÄ SANAA. KUINKA MONTA NIISTÄ LÖYDÄT?

T	O	I	M	E	S	K	Ö	I	T	H	E
U	O	R	K	T	A	I	L	Y	K	Ä	P
J	P	I	A	Y	T	K	E	K	R	N	R
E	H	A	M	H	J	S	Y	V	E	Y	E
I	V	O	E	I	U	T	Ä	N	S	O	P
V	A	L	R	Ö	T	O	I	M	Ä	T	O
R	L	P	A	Ö	T	T	S	T	K	E	R
A	O	E	L	N	U	U	A	I	I	S	T
A	K	O	N	U	V	S	H	J	E	H	T
U	U	T	I	S	N	O	K	K	A	K	E
U	V	U	I	T	T	P	K	A	M	O	R
T	A	H	M	O	T	S	I	K	K	O	I

VIKKILÄN SANOMIEN TOIMITTAJAT UUNA UUTISNOKKA, REPORTTERI RUU JA KIRJOITTAJA KAIKU IDEOIVAT UUSIA JUTTUAiheita. AUTA HEIDÄT AIHEIDEN LUOKSE. VOIT VÄRITTÄÄ JOKAISEN REITIN ERI VÄRILLÄ.

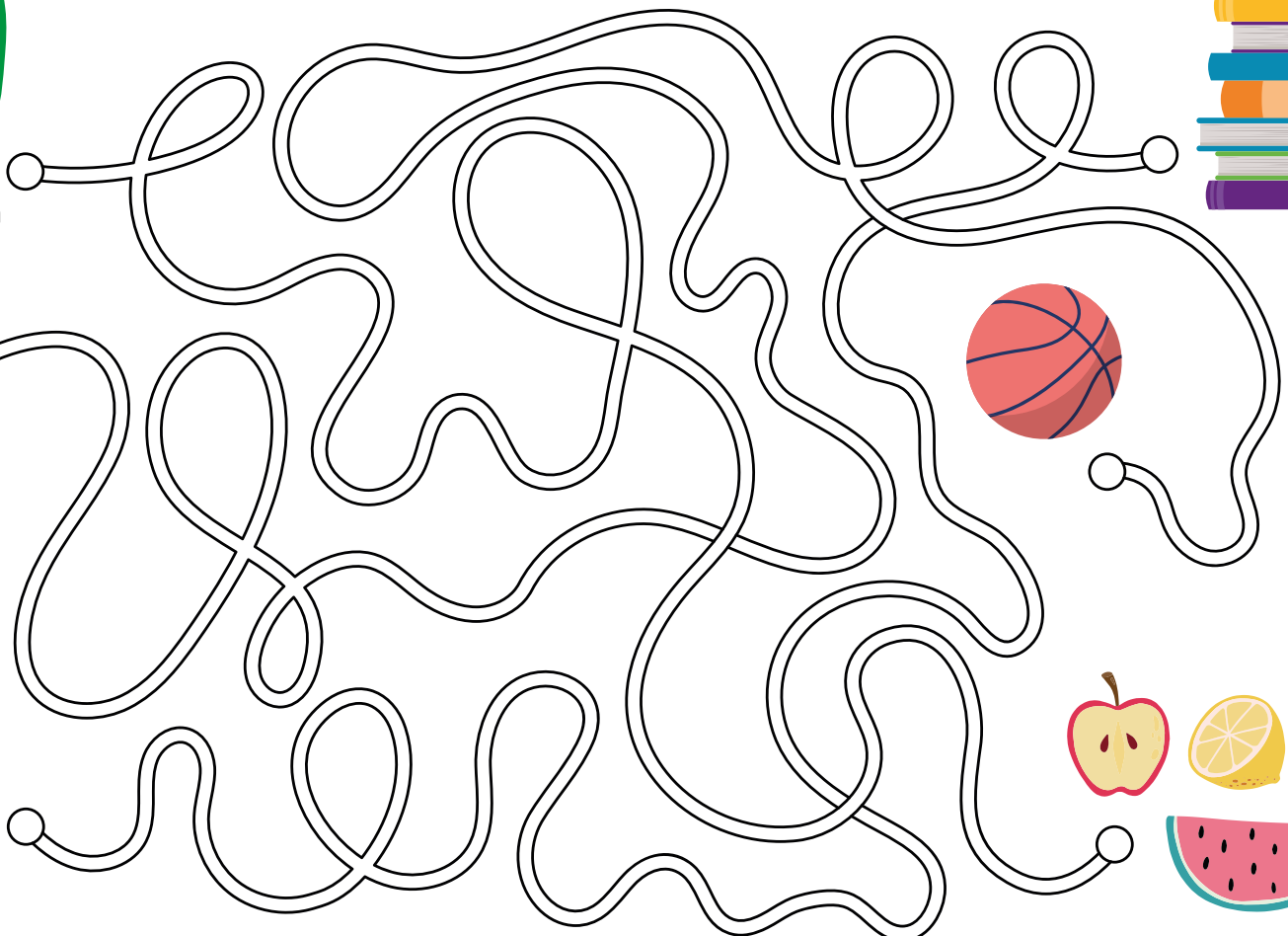
Uuna Uutisnokka

Reportteri Ruu

Kirjoittaja Kaiku

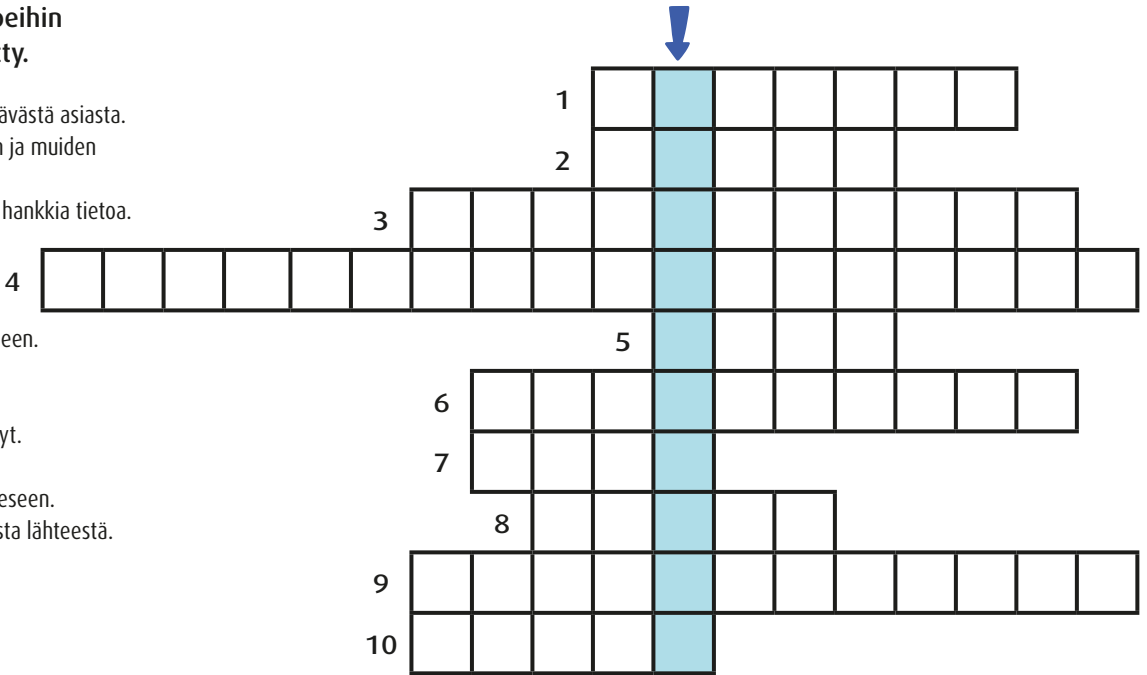

Selvitä, mitkä toimitukseen ja juttutyyppeihin liittyvät sanat tähän ristikkoon on kätkeyty.

1. Juttu, joka kertoo usein jostakin uudesta tai yllättävästä asiasta.
2. Uutisten, kolumnien, pääkirjoitusten, reportaasien ja muiden lehden sisältöjen yleisnimitys.
3. Paitsi juttutyyppejä myös tärkeä journalistinen tapa hankkia tietoa. Siihen liittyy kysymykset ja keskustelu.
4. Lukijan kirjoittama kannanotto.
5. Lehtien omien kanavien rinnalla tärkeä väylä sisältöjen julkaisemiseen ja lukijoiden tavoittamiseen.
6. Työskentelee toimituksessa, ideoi juttuaiheita, tekee haastatteluita ja kirjoittaa juttuja.
7. Suora lähetys, joka näyttää, mitä tapahtuu juuri nyt.
8. Tärkeä visuaalinen osa journalismia.
9. Lehden kannanotto johonkin ajankohtaiseen aiheeseen.
10. Luotettavuuden peruspilari. Täytyy tarkistaa useasta lähteestä.

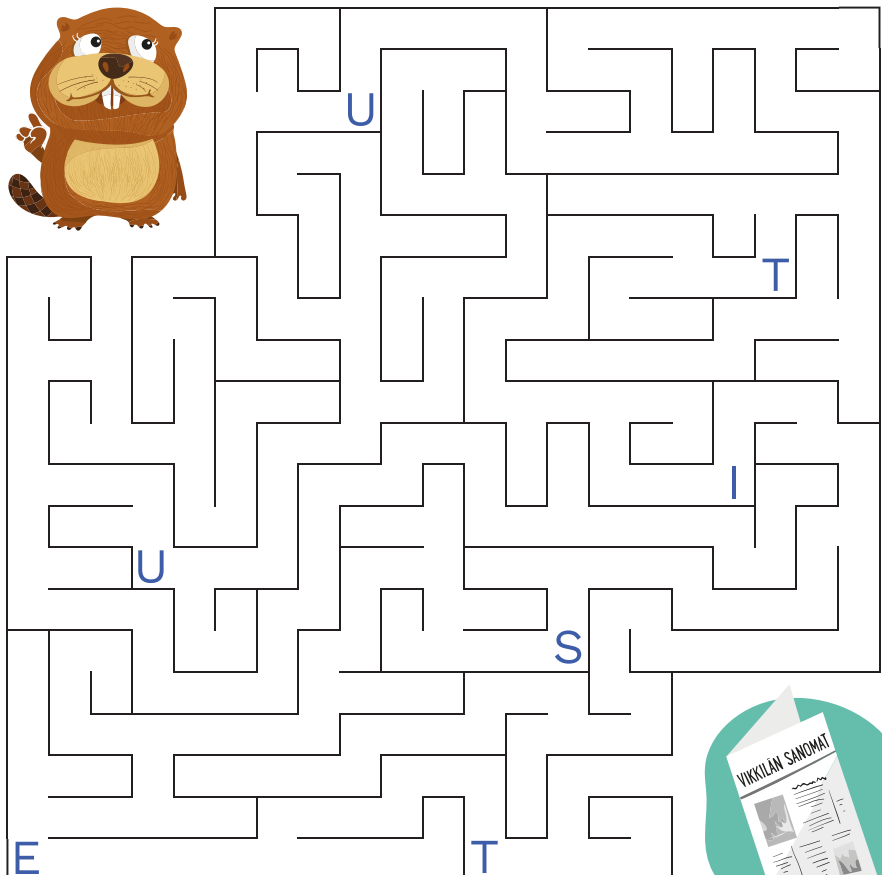
➔ Julkaisee uutisia ja muita journalistisia juttuja printissä, verkossa ja/tai somessa.

Uutispuuhien vastaukset löydät osoitteesta www.uutismediakasvatus.fi

VALITSE NÄISTÄ YKSI AIHE. MILLAISEN JUTUN SIITÄ KIRJOITTAISIT? KETÄ HAASTATELISIT JUTTUUN? KIRJOITA JUTTU TÄHÄN:

VIKKILÄN SANOMIEN TOIMITTAJA VALLE VALPAS ON KADOTTANUT PÄIVÄN LEHDEN. AUTA VALLE LEHDEN LUO. NAPPAA REITILTÄ MUKAAN KIRJAIMET, NIIN SAAT TIETÄÄ, MIKÄ ON VALLEN LEMPILUKEMISTA.

Vikkilän Sanomat on alakoululaisten lautapeli, josta saa esimakua toimittajan työn eri vaiheista: ideoinnista, tiedonhankinnasta, kuvittamisesta, kirjoittamisesta ja faktantarkistamisesta. Pelin löydät osoitteesta www.uutismediakasvatus.fi/materiaalit.

VASTAUS: _____

LÖYDÄ OMA JUTTUSI

Pikku poikana olin kiinnostunut muusikoista, taiteilijoista ja urheilijoista. Muistan, kuinka Rusan Shellillä luin inspaavia tarinoita omasta paikallislehdessä siitä, miten omalta kylältä oli päästy maailman isoille lavoille, NHL-kaukaloihin ja aina sinne Suomen torille asti. Näiden juttujen kautta sain toivoa, että mustakin voi tulla vielä koko Suomen Jere Vantaalta...

- Jere

Millaisista palasista sinä rakennat oman polkusi elämässä?
Uutismedia on luotettava tietolähteesi matkasi varrella,
avaamassa näkymiä uusiin mahdollisuuksiin.

UUTISTEN VIIKKO 29.1.-2.2.

www.uutismediakasvatus.fi/uutistenviikko